

Grožis veda prie Grožio šaltinio.

Ką dėti į kraičio skrynią, grįžtant į Lietuvą?

Paskutinio Patepimo reikšmė ir nauda.

Stovyklų reikšmė jaunimo auklėjimui.

Žmogus, išgelbėjęs milijonus gyvybių.

T U R I N Y S

ŠVENTŲJŲ BENDRAVIMAS – Redaktorius	289
PER GROŽI Į GROŽĮ – Ignas Naujokas	290
DVI NOSYS – Bruno Markaitis, S. J.	294
TYLOS GALIA – Pr. Alšėnas	296
LIETUVAITĖS KRAITIS – Dr. O. Labanauskaitė	297
VASAROS STOVYKLAS PRISIMINUS – Juozas Vaišnys, S. J.	300
SKYLAME IR ŽŪVAME – Maria Sola	307
ŠEIMOS LAIMĖ – Raganėlė	310
PASKUTINIS PATEPIMAS – Kun. dr. J. Maknys	312
LOUIS PASTEUR – J. Vaišnys, S. J.	315
IŠ FILMŲ PASAULIO – J. Vaišnys, S. J.	319

"Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos-
rugpiūčio dvimėnesinį. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras
numeris 20 centų.

Redaktorius – Juozas Vaišnys, S. J.

Redakcijos nariai: Bruno Markaitis, S. J.

ir Anicetas Tamošaitis, S. J.

Administratorius – Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

Telefonas: HEmlock 4-1677.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly,
by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Tel. HEm-
lock 4-1677. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter
at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Viršelis ir vinjetės Sesers M. Mercedes, S. S. C.

1955 M. LAPKRIČIO (NOV.) MĖN.

VOL. VI, NO. 10

ŠVENTŲJŲ BENDRAVIMAS

Kristaus įsteigtąją Bažnyčią sudaro trys skirtingos žmonių grupės: Triumfuojančioji Bažnyčia danguje, Kenčiančioji Bažnyčia skaistykloje ir Kovojančioji Bažnyčia žemėje. Šios trys skirtingos dalys priklauso tam pačiam mistiniam Kristaus kūnui, tai pačiai visuotinei Bažnyčiai. Tarp jų yra glaudus bendradarbiavimas, vadinamas šventųjų bendravimu. Mūsų Kovojančioji Bažnyčia lapkričio pirmą dieną prisimena Triumfuojančią Bažnyčią, o lapkričio antrą dieną – Kenčiančiąją. Tas abidvi dienas drauge galima vadinti šventųjų bendravimo švente. Ryšys tarp šių trijų Bažnyčios dalių yra tikėjimo tiesa, nes Apaštalų Tikybos Išpažinime sakoma: „Tikiu šventųjų bendravimą“.

Kaip tas bendravimas pasireiškia ir dėl ko jis vadinamas „šventųjų“? Su Triumfuojančia Bažnyčia danguje mes bendraujame, garbindami tuos tikėjimo didvyrius, kurie jau yra pasiekę savo tikslą ir prašome jų užtariamo. Jeigu mes, šios žemės keleiviai, galime iš Dievo išprašyti įvairių malonių ne tik sau, bet ir kitiems, tai dar galingesnės maldos yra šventųjų, kurie yra daug artimesniuose santykiuose su Dievu. Tarp tų danguje esančių šventųjų yra ir mūsų giminių, draugų, pažįstamų. Jie, be abejo, nebus indiferentiški teisingiems mūsų prašymams ir, kiek galėdami, padės. Šventieji, esą danguje, bendrauja ir su Kenčiančia Bažnyčia, užtardami pas Dievą skaistykloje esančias sielas ir prašydami sutrumpinti jų kančias. Panašiai ir mes su skaistyklos sieloms bendraujame. Mes galime joms Dievo malonių išprašyti ne tik malda, bet ir aukomis bei gerais darbais, o ypač šv. Mišių auka. Tos sielos, baigusios savo apsisvalymo laiką ir patekusios į dangų, savo buvusių geradarių neužmirš ir stengsis savo maldomis ir užtarimu atsilyginti. Skaistykloje esančios sielos jau negali nieko užsipelnyti, jos gali tik kentėti ir savo kentėjimais už praėjusio gyvenimo klaidas atsilyginti. Taigi, Kenčiančią Bažnyčią galėtume pavadinti ir Pasyviaja Bažnyčia. Jos nariai gali tik pasyviai kentėti, bet kitų abiejų Bažnyčių nariai jiems gali aktyviai padėti.

Mes Kovojančios Bažnyčios nariai, ir čia žemėje bendraujame vieni su kitais. Būdami visi mistinio Kristaus kūno nariai, tam tikra prasme dalyvaujame vieni kitų nuopelnuose, koku nors būdu kenčiame už kitų nuodėmes ir stiprėjame kitų gautomis malonėmis. Visų trijų Bažnyčios dalių nariai yra vadinami šventaisiais, nes šventumas yra kiekvieno nario tikslas. Tik tie yra arba bus tikri Bažnyčios nariai, kurie yra arba bus šventi. Todėl Katalikų Bažnyčią galime pavadinti ir Šventųjų Bažnyčia. *Red.*

Per grožį į grožį

Krikščionybė nėra vien tik tiesa, pilna rimties ir nekartą rūstumo; ji nėra vien tik kieta pareiga, kuri reikalauja iš mūsų nuolatinio valios įtempimo; ji taip pat yra pilna grožio, kurs kalba į širdį ir ją sužavi. Dievas yra ne tik "kelias, tiesa ir gyvenimas", Jis yra ir grožis. Štai kodėl žmogaus įgimtai krikščioniška siela ilgisi tiesos, gėrio ir grožio, štai kodėl grožis gali tapti kelias, vedąs žmogų prie Dievo.

Grožis gali būti ne tik kelias į Dievą, grožio šaltinį ir autorių, bet jis gali ir sujungti žmogų su Dievu. Tad visai nenuostabu, kad daug sielų tiek pirmaisiais krikščionybės amžiais, tiek vėlesniais ir net dabartiniais laikais per grožį Dievą surado ir grožio šviesoje Jį pažino. Tos sielos suprato, kad Dievas, pažintas vien tik kaip tiesa, tai yra, pažintas tik protu, žmogaus per daug nepatrauks. Reikia, kad širdis susižavėtų, nes tik tada pamilsime tiesą, įtempime valią jos skelbiamą gėrį pasiekti ir atsversime savyje žemą susižavėjimą nuodėme, kurs taip mūsų prigimtį hipnotizuoja ir pavergia. Todėl ta prasme reikia suprasti šv. Bernardo žodžius, kad "liepsnoti, kaisti yra daugiau negu pažinti".

Kad Dievą, kaip grožį, suvoktum, reikia pirmiausia visur po pasaulį išbarstyta grožį matyti ir pamilti. Reikia taip pat ir į pačią krikščionybę, į jos tiesą, į jos skelbiamą dorovę, į jos apeigas ir į visą jos gyvenimą iš grožio taško pažvelgti. Jei mes tokiu būdu grožio spindulius visur matysime, mes negalėsime nepakelti akių ir į tą pilno grožio Židinį, iš kurio kiekvienas grožis kyla ir kuris yra Amžinojo Grožio atspindys.

Tik pažvelgus į žemės gėles ir dangaus žvaigždes, galima įsitikinti, jog pasaulyje tikrai yra grožio, žvaigždėtas dangus, anot Solovjovo, yra didžiausias pasaulio grožis, tai yra tikras grožis, nes juo mes nesame medžiaginiai suinteresuoti, negalime jo praktiškam gyvenimui panaudoti, juo galime tik džiaugtis. "Die Sterne, die begehrt man nicht, man freut sich ihrer Pracht" (Goethe).

Gėlės tai yra kitas charakteringas pasaulyje paskleisto grožio pasireiškimas. Ar kada nors paklausėme patys savęs, kuriam tikslui pasaulis pilnas spalvingų ir kvapių gėlių? Juk gėlės iš visų medžiaginių dalykų mažiausiai medžiaginiam tikslui yra skirtos, jos labiausiai atstovauja grožį, grožį skelbia, jos skelbia, kad Dievas yra Grožis, kurs kiekvienoje gėlėje mums šypsosi.

Nenuostabu, kad šv. Augustinas, gal labiau negu kuris kitas krikščionybės istorijoje. Dievą, kaip Grožį, suprato, visi tvariniai jį prie Dievo traukė ir buvo lyg laiptai, kuriais jis lipo prie Tvėrėjo. Pasaulio garsuose jis girdėjo Amžinos Muzikos harmoniją ir Nematomojo Solisto balsą. Todėl jo siela, grožio sužavėta, galėjo taip savo praeitimi skųstis: "Per vėlai Tave pamilau. Grožybe, visada sena ir visada nauja, per vėlai Tave pamilau".

Daug grožio yra ne tik medžiaginiame pasaulyje, labai daug grožio sukuria ir žmogaus dvasia, sukurta į Dievo panašumą. Prisiminkime gražias sielas, prisiminkime tą dvasinį grožį, kurs spindi iš fiziniai negražių veidų. Tokios sielos tai tikras aplinkos praturtinimas dvasiniu grožiu. Tai sielos — gėlės. "Panašiai kaip

ir gėlės, sielos kvepia", sako Sabatier. Iš tokių sielų į pasaulį spinduliuoja grožis. Tad visai nenuostabu, kad kiekvienas tikras menas žmogų religina, dorina, jam Dievą primena. Ir antra vertus. Dievo paveikslui temstant sielose, tos sielos pradeda kurti tokį "meną" ir tokį "grožį", kurio mes negalime suprasti, kuris mums nesuteikia pasigėrėjimo. C. Ferrini sako, kad "Dievas kvėpuoja visuose nemirtinguose didžiųjų menininkų kūrinuose, todėl aš jaučiuosi nepaprastos Jo meilės pagautas Miuncheno, Drezdeno, Berlyno, Romos, Florencijos muziejuose".

To grožio yra pilnas ir antgamtinis, į žemę nukeltas krikščionybės pasaulis. Iš krikščionybės dorybių bei tiesų ir iš viso jos gyvenimo trykšta grožio spinduliai, kurie to grožio antgamtinį Kūrėją skelbia. Neveltui Kristus ją lygina su perlu, dėl kurio verta viską parduoti, kad tik galėtum jį įsigyti. Bet pažvelgti į krikščionybę kaip į perlą, tai reiškia pažvelgti į ją iš grožio pusės, nes perlą gali įvertinti tik tas, kas grožį brangina.

Krikščioniškoji dogma nėra vien tik sausa ir šalta tiesa. Jeigu į ją labiau įsigilinsi ir įsijausi, pradėsi matyti jos grožį. Mes turime entuzijastų krikščionybės atstovų, rašytojų, kurie į visą krikščionybę ir į kiekvieną jos tiesą yra pažvelgę iš grožio pusės. Jie matė krikščionybės tiesų atitikimą aukščiausiems mūsų sielos polėkiams. Jie matė tų tiesų tarpusavį nuostabų susiderinimą, kuris jiems davė progos kalbėti apie tų tiesų visumą, kaip nuostabų dvasinės architektūros kūrinį, savo bokštais rodantį kelią į aukštumas. Jie matė, kaip nuostabiai tos tiesos pagrazina pasaulį, kai jos virsta gyve-

nimu, žmonių giminėje sukurdamos tikrus antžmogius.

Tokių samprotavimų šviesoje tampa suprantamas jų susižavėjimas. Dievas tapo žmogumi. Kokia grožybė! Taip apie pagrindinę krikščionybės tiesą sušunka šv. Augustinas. Kas galės tokiam šūkiui nepritari, jei prisimins, kad už Dievo Sūnaus įsikūnijimo slepiasi Jo meilė, kuri, norėdama būti arti mūsų ir savo didybe mūsų nenugąsdinti nei savo šviesa mums akių neaptemdyti, tą akinančią šviesą pridengė žmogaus pavidalu ir savo didybę įvilko į mažo kūdikio kūną!

Net ir rusų rašytojas Dostojevskis savo romane "Biesy" štai ką sako ateizmo atstovui: "Jūs neigiate Dievą ir Kristų, bet nepagalvojate, kaip pasidarytų viskas purvina ir nuodėminga be Kristaus... Šalindami Kristų, jūs šalinate nepalyginamą grožio ir gėrio idealą iš pasaulio." O poetas Balmont ir į atpirkimo paslaptį žvelgia iš grožio pusės. Jis mato begalinės pasiaukojančios meilės heroizmą, jis mato šviesą, kuri iš kryžiaus spindi, kai drauge su Kristaus krauju į pasaulį nutekėjo Dievo malonė ir, suvilgindama sudžiūvusią, nevaisingą žmonių sielų dirvą, sukūrė šventumą. Todėl savo eilėraštyje jis tvirtina: "Yra pasaulyje vienas grožis — meilės, liūdesio, atsižadėjimo ir kentėjimo už mus, kurį laisvai užsidėjo sau ant pečių Kristus."

Pažvelgę į krikščionybę, negalime nepamatyti to, kas gražiausia šioje žemėje — šventieji. Šventieji tai yra krikščionybėje susižavėjusios sielos, kurios, pažinusios tiesos grožį, iš savo gyvenimo pašalino nuodėmės baurumą ir ją pripildė dorybių grožio. Šventųjų gyvenimas tai yra meno kūrinys, meno stebuklas, dorybių mozaika, spalvotų stiklų vitražas,

K. L. Musteikio nuotr.

“Žydi gėlės prie grybo”.

Vaizdelis iš Omahos jaunųjų teatro vaidintos

“Lapės sąžinės”.

kurį viena idėja suderina — tai Dievo meilė. Užtenka tik kurio nors vieno šventojo gyvenimą giliau pastudijuoti ir bus aišku, kiek jame galima rasti grožio, taip pat bus galima pajusti, kiek grožio yra krikščionybėje, kad ji trykšta tokiais grožio fontanais — šventaisiais. Bet krikščionybės centras yra Dievas.

Atrodo, kad šių dienų pavargusiam protui tikriausias kelias į Dievą yra per širdį, kuri pajėgia grožį suprasti ir pajusti. Kad tikrai taip yra, tai įrodo faktai. Pavyzdžiu galime paimti Prancūzijos inteligentijos pasukimą iš ateizmo į katalikybę, kai devynioliktame šimtmečiuje pasirodė garsus Šatobrijano veikalas "Krikščionybės genijus". Tame veikalė autorius kaip tik ir prakalbėjo į žmonių širdis, pa-

žvelgdamas į krikščionybę iš grožio pusės. Tie faktai tai yra daugelio žymių Prancūzijos ir kitų kraštų asmenų atsivertimai į katalikybę, susidūrus su katalikiškuoju gyvenimu ir su religiniu grožiu. Gotiškosios viduramžių katedros, bažnytinio giedojimo gregorijaniški choralai, apeigų mistika, vienuolynų dvasinė atmosfera ir kitos įvairios progos bei aplinkybės padėjo tiems žmonėms pajusti religinį grožį, sukėlė juose Dievo ilgesį ir parodė kelią į Dievą.

Kad gamtinio ir antgamtinio pasaulio grožio spinduliai kreipia dvasios akis į grožio Šaltinį, tai įrodo ir tų klausimų gilesnis psichologinis studijavimas. Kiekvienas kilnus grožėjimasis žmogų daro dvasingesnį, jį dorina ir religina. Pirmiausia kilnus grožėjimasis mus *dvasina*. Ką reiškia grožėtis, jei ne nuo apčiuopiamos medžiaginės tikrovės nutolti, visa, kas yra aplinkui, pamiršti ir vien tik dvasia pagyventi. O kas gali neigti, kad kiekvienas dvasinis išgyvenimas dvasingumą stiprina? O atsipalaidavimas nuo kasdieninio gyvenimo, pajuntant grožį, yra lyg paveikslas amžino gyvenimo po mirties, kai žmogus nuo visko atsipalaiduoja. Tad pagyventi kilniu grožiu reiškia pagyventi dvasingumu, pagyventi paankstintu amžinu gyvenimu, kurio jau nesunkins kūnas ir nedrums aistros.

Kilnus grožėjimasis dvasina, nes atitinka aukščiausius dvasios polėkius ir kilnesniąją žmogaus prigimtį. Neveltui juk žmogus grožio idealą savo sieloje nešioja, neveltui jis nuo negražios tikrovės į gražesnę pasaulį, nors kartais tik iliuzijomis paremtą, svajonėse persikelia, neveltui jis, į gražią aplinką patekęs, jaukiai pasijunta. Žmogus grožėdamasis dvasingesnis darosi, nes tai, kam jo pri-

gimtis yra skirta, vis labiau pajunta. Žmogus yra sutvertas grožėtis Dievu, tad ir žemiškas grožis jau jį žavi. Laikinio pasaulio grožis žmogų ruošia amžinam Grožiui.

Kilnus grožėjimasis žmogų *dorina*, nes atsistoję ypač dorovinio grožio akivaizdoje, pamatome savo trūkumus ir netobulumus, o tai jau yra pirmas žingsnis į moralinį pasitaisymą ir dvasinį grožį. Stebimas grožis grožio siekia. Grožis grožį gimdo. Kas, kilniai gėrėdamasis koku nors dalyku, pajunta jo grožį, tas anksčiau ar vėliau pradės ilgėtis moralinio grožio. Neveltui juk kai kurie pedagogai liepia kaliniams patiems auginti gėles, nes jie yra aiškiai pastebėję, kad išorinis grožis nuteikia žmogų siekti ir moralinio grožio. Kilniai kuo nors grožėdamiesi, mes pajuntame tyrą džiaugsmą, ir niekas taip nepadeda atsispirti vulgaraus džiaugsmo pagimdai, kaip to dvasinio džiaugsmo atsiminimas. Kartais užtenka žmogui susidurti su grožiu, kad kilnių užmigusių akordų garsai vėl prabiltų jo sieloje. "Jis pažvelgė į dangų... ir kažkas, kas jau buvo seniai užmigęs, kažkas, kas buvo gera, staiga džiaugsmingai ir jaunai pabudo jo sieloje" (Tolstojus, "Karas ir Taika"). Todėl drąsiai galime tvirtinti, kad grožis yra šauksmas į moralinį atgimimą.

Gėris ir grožis yra giminingi, todėl "niekada tai, kas nedora, negali būti tikrai gražu, ir kas tikrai gražu, negali būti nedora" (F. Barclay). Kaip grožis yra gėrio palydovas, taip ir dorovinis gėris lydi tikrą grožį. Ir todėl grožis yra reikalingas gėrio įvykdymui. Todėl kas visai yra nejautrus bet kokiam grožiui, tas kažin ar galės pastoviai mylėti ir dorovinį grožį. Štai kodėl grožio ugdymas, ypač jaunimo tarpe, jau dalinai yra ir do-

rovinis ugdymas. Kas dėl tam tikrų priežasčių ir aplinkybių yra neprieinamas religiniam ugdymui, tai, iki ateis tam tinkamas laikas, reikia eiti prie jo su dorinančia grožio įtaka.

Pagaliau grožis *religina* žmogų. Tai pastebėjo jau senovėje Platonas, nes, anot jo, "kai tik žmogus čia išvysta žemišką grožį, jis prisimena tikrą grožį, ir jam auga sparnai, ir jis norėtų prie jo skristi". Tasai "sparnų augimas" tai yra religinis nusiteikimas, kurs gimsta, susidūrus su tikru grožiu. Tad visai teisingai sakoma, kai tvirtinama, kad geras paveikslas yra religinis, jeigu jis meniškai vertingas, nors jo turinys ir nebūtų religinis.

Kad religija ir menas yra giminingi, tai įrodo istorija, nes religijos pasireiškimai visada buvo apvilkti grožio formomis, o visokeriopas menas augo religijos prieglobstyje. Tas artimumas visada buvo taip ryškus, kad kai kurie tikėjimui tolimi žmonės sukūrė net "grožio religijos" sąvoką, o Goethe net tvirtino, kad "kas gėrisi menu, tas yra religingas". Tie grožio suabsoliutinimo perdėjimai yra pagoniški, bet vis dėlto juose slepiasi religijos ir grožio giminingumo supratimas. Gyvenimo faktai įrodo, kad menas tikrai yra religijos prieškambaris. Jei kas nėra religingas, bet gėrisi grožiu, tas stovi tame prieškambaryje ir vieną dieną pabėgs ir į religijos duris.

Kalbėdami apie tikro grožio pajutimą, kaip kelią į Dievą, mes nenorime tvirtinti, kad šitas kelias tinka visiems. Jis tinka tik toms sieloms, kurios yra jautrios grožiui. Kitiems grožis net gali būti pavojingas ir gali užstoti kelią į Dievą. Tai ypač tinka tada, kai žavimasi nepilnu grožiu, kai po gražia forma slepiasi negražus turinys. Nekartą toks nepilnas

grožis žmogaus sprendimų blaivumą sudrumsčia. Tada žmogus nustoja vertybių supratimo nuovokos. Tada įvyksta tai, ką Tolstojus apie vieną savo vaizduojamą asmenį rašė: "Jos grožio vlynas metėsi jam į galvą" ("Karas ir Taika"). Toksai nepilnas grožis yra nepavojingas tik dvasiniai subrendusiems. Tie, kuriems trūksta pilno dvasinio subrendimo, to nepilno grožio nesupranta, ir tas nepilnas grožis tik turinio negražumą jiems

paryškina ir tą negražumą arba nedorumą labiau sugestionuoja.

Tikras grožis yra tik tas, kurs yra Amžinojo Grožio atspindys, kurs yra tik permatomas šydas, slepiąs Nesutvertąjį Grožį. Tikras grožis yra tas, kurs žmogaus netolina nuo Dievo, bet tiesiai į Jį veda. Per žemišką, sutvertą grožį žmogus turi pamatyti ir suprasti kiekvieno grožio Šaltinį –

Dievą.

Ignas Naujokas

DVI NOSYS

Visų laikų žmogui buvo, tur būt, labai sunku ir nemalonu prisipažinti ribotu sutvėrimu, kuriame nieko nėra begalinio, kurio pasaulis yra išpraustas į palyginti siaurus trijų matavimų rėmus. Net pasaulį užkariavęs, kaip Aleksandras Didysis, jis suklupo ligos parblokštas ir, pasaulį nugalėjęs, negalėjo mirties nugalėti. Net Egipto faraonu būdamas ir milžiniškas piramides statydamas, žmogus liko nykštuku, liko priklausomu aukštesnės jėgos, valdančios jo gimimą, gyvenimą ir mirtį. Net dievu save vadindamas ir dieviškos garbės reikalaujamas, kaip Romos imperatorius, žmogus turėjo pripažinti savo žmogiškumo netobulumus ir žmogiškosios prigimties ribotumą.

Žmogus dažnai užsimiršta, kad jis yra ribotas sutvėrimas, kad jo yra praeinanti ir laikina žemės butis. Jis užsimiršta ir pradeda manyti esąs didesnis, reikšmingesnis ir tobulesnis už žmogiškąjį. Save, kol jo dėmesio neatkreipia konkretūs ir apčiuopiami prigimties ribotumai ir kūno netobulumai kasdieniame pilkume bei vienodume.

Ir šiandien – ne tik graikų kultūros laikais – garbinamas žmogaus kūno grožis. Bet karštą vasaros dieną nueini prie vandens ir matai, kiek maža žmonių turi gražų kūną. Žiūrėk, vieno galva per didelė, liemuo per ilgas, kojos per trumpos; kito kaklas per plonas, akys per mažos, ausys per ilgos ir t.t. Vieni žmonės – per ploni, o kiti – per stori. Tai yra kūno netobulumai.

Žmonės įvairiai reaguoja į šiuos prigimties ribotumus. Vieni pyksta ir to pykčio neslepia. Kiti kenčia tydomis. Dar kiti tai pergyvena ir tragiškai ir dramatiškai. Šie kūno netobulumai, savaime aišku, yra smulkmenos, bet kada žmogus į jas nukreipia visą savo dėmesį, jos išauga į didelės svarbos dalykus ir užgula gyvenimą sunkiai tepakeliama našta.

Garsus prancūzų dramaturgas Edmond Rostand davė teatrui charakteringą veiklą, kuris rėmėsi kito prancūzų rašytojo gyvenimu, vardu Cyrano de Bergerac. Kaip tikrasis, taip ir fikcinis de Bergerac, turėjo labai didelę nosį. Nors ta nosis, svars-

tant ją atskirai nuo viso kūno, buvo didinga ir puikiai išsivysčiusi, bendroje viso kūno proporcijoje ji atrodė ir per didelė ir per daug išsivysčiusi. Todėl jaunas de Bergerac išgyveno didelės nosies tragediją labai giliai, liūdnai ir visuotinai. Kadangi jis pats nuolat galvojo, kad jo nosis labai didelė, tai – savaime suprantama – jis manė, kad ir kiti žmonės pasaulyje daugiau nieko nematė, tik jo didelę nosį. Šita perdėta didelės nosies sąmonė tapo jo gyvenimo tragedijos kertiniu akmeniu.

Cyrano de Bergerac buvo kilęs iš kilmingos, bet finansiškai nepajėgios šeimos. Pinigų trūkumą jis papildė labai įgudusiu špagos valdymu, o tuo laiku Prancūzijos špaga – dvikovinis kardas, ypač didikų tarpe, buvo labai svarbus ginklas. Bet nosies situacijos vis tiek susidarydavo labai painios ir sunkiai išnarpiojamos. Jei kas pastebėdavo, kad Cyrano turįs labai didelę nosį – nors tai buvo gryniausia tiesa – jis nesijausdavo laimingas. O jei tai būdavo pasakyta su pašaipos žiupsneliu, tai de Bergerac tokį žmogų iššaukdavo į dvikovą. Jei kas pasakydavo, kad jo nosis esanti labai maža, de Bergerac siūsdavo, nes tai buvo aiški ironija ir priežastis dvikovai. O jei kas bandydavo ieškoti kompromiso sakydamas, kad nosis esanti nei didelė, nei maža, tas taip pat pakliūdavo į de Bergerac nemalonę, nes toks kompromisas neturėdavo pagrindo – nosis buvo labai didelė. Todėl de Bergerac gyvenimą lydėjo skaudūs pergyvenimai, susirėmimai, dvikovos. Priežastis: didelė nosis.

Net meilėje Cyrano turėjo pergyventi tragediją, nes nedrįso prisipažinti mylimajai ją mylįs, bijodamas, kad ji neatmestų jo dėl... didelės nosies.

Daugeliui bus pažįstamas, bent šiek tiek, kitas žmogus, turįs taip pat labai didelę nosį. Tai filmų ir televizijos komikas Amerikoje – Jimmy Durante. Nuo mažų dienų jis turėjo kentėti dėl... didelės nosies. Kaimynų vaikai nepraleisdavo progos iš jos pasišaipyti. Ir mokykloje ta nosis susilaukė didesnio populiarumo už jaunąjį Jimmy ir jo laimingų nedarė. Pradėjęs aktoriaus-komiko-dainininko karjerą, Durante turėjo ilgą momentų eilę, kurie įskaudindavo ir kartais širdį sugeldavo, kai kas komentuodavo jo nosies dydį, plotį ir ilgį. Komentuodavo dažnai ir įkyriai.

Bet vieną dieną jam kilo mintis: jei kiti gali šaipytis iš jo nosies, tai kodėl gi jis pats negalėtų juoktis iš savo nosies? Argi jis ne komikas? Užuot kūręs ir gyvenęs tragediją, Jimmy Durante jautria nosies situacija pasuko komedijos kryptimi.

Kiekvienas žmogus turi eilę ribotumų ir netobulumų. Tai yra žmogiškosios prigimties kraitis. Šitie ribotumai ir netobulumai – ir mes pirmoje eilėje kalbame apie tokius, kokių mes negalime nei pakeisti, nei patobulinti – vadinasi, šie ribotumai ir netobulumai tenka priimti ne tragiškai, bet, greičiau, komiškai.

Įdomus psichologinis momentas, kad tas žmogus, kuris moka pasijuokti iš savęs, iš savo ribotumo ir kokio nors netobulumo, yra daug malonesnis, lygesnis ir sugyvenamesnis už tą, kuris savo ribotumus pergyvena per daug rimtai, o kartais – net tragiškai.

Kas moka iš savęs pasijuokti, tas gyvenimo sunkenybių ir problemų, paprastai, neperdeda, bet, priešingai, sumažina ir jų svarbą ir jų svarą. Kas moka iš savęs pasijuokti, tas ne tik save, bet ir kitus pralinksmina.

Mat, yra dalykų, kurių niekas negali pakeisti. Su jais reikia gyventi ir mirti. Bet laimingas tas, kas gyvenime ieško ne tragiškojo, bet komiškojo elemento.

Istorija mums sako, kad Cyrano de Bergerac — dėl didelės nosies — dalyvavo tūkstantyje dvikovų. Gyveno

nelaimingas ir mirė nelaimingas. Tuo tarpu, Jimmy Durante daugeliui žmonių per eilę metų yra suteikęs džiaugsmo ir malonumo — mokėjimu iš savęs pasijuokti.

Laimingas tas, kas ieško ne tragiškojo, bet komiškojo elemento.

Bruno Markaitis, S. J.

TYLOS GALIA

Gyvendami miestuose, kur kasdieną kaukia fabrikų sirenos, kur gatvėse triukšmą kelia šimtai ir tūkstantai pravažiuojančių automobilių, mes negalime susikaupti, negalime atkurti nė tų vaizdų, kurie dar mūsų pašamonėje pasiliko iš jaunystės dienų, iš tų laikų, kai gyvenome Lietuvoje, kur buvo tiek tylos, ramybės ir grožio. Tik tyloje žmogus gali rimčiau pagalvoti, surasti Dievą ir patį save.

Atsimenu, kaip atostogų metu tėviškėje mėgdavau klotime ant šieno miegoti. O kartais, kai būdavo gražios naktys, net nesinorėdavo eiti į klotimą. Atsiguldavau augštelininkas pievutėje ir žiūrėdavau į žvaigždėtą dangų. Kiek gražių ir gilių minčių tada galvoje kildavo!

Kai stebėdavai klotimo pastogėje porelę kregždžių, lipdant lizdą ir perint vaikučius, suprasdavai, kaip viskas gražiai Dievo sutvarkyta, viskas turi savo aiškų tikslą, visur gamtoje viešpatauja didelė išmintis. O kiek minčių gali kilti, stebint žvaigždėtą dangų! Koks tas dangus didingas su milijardais žvaigždžių, ir kaip tiksliai viskas sutvarkyta. Kiekvienas dan-

gaus kūnas, kiekviena žvaigždėlė turi savo vietą, žino savo kelią. Ir žmogus pasaulyje turi turėti savo vietą ir savo kelią, kuriuo eiti jam paties Tvėrėjo yra skirta. Įvyktų gamtoje katastrofa, jei kuri nors žvaigždė pasuktų ne savo keliu. Ir žmogaus gyvenime įvyksta katastrofa, jeigu jis neina jam skirtu keliu.

Kai žmogus gyvena tyloje, kai jo neapkurtina modernaus gyvenimo triukšmas, jis gali daug pasimokyti ir daug ką suprasti iš kiekvieno tvarinio. Jam tada apie Dievą ir apie jo tikslą kalba visa gamta. Tad ne tik naudinga, bet net būtinai reikalinga, kad šių dienų žmogus, gyvenęs didmiesčių triukšme, surastų vieną kitą valandėlę laiko, surastų kokią nors ramią vietelę, kur galėtų surasti dažnai pamirštą Dievą ir patį save.

Pr. Alšėnas

Tik tas tėvynę myli, kas džiaugiasi jos garbe, kas rausta dėl jos gėdos; kas tėvynės gerovę laiko aukščiau savo asmeninės naudos,

T h . T o t h

LIETUVAITĖS KRAITIS

Neseniai dr. O. Labanauskaitė skaitė paskaitą studentų ateitininkų "Giedros" korporacijos metinės šventės proga, kai buvo priimamos kandidatės į tikrąsias nares. Čia duodame tos paskaitos santrauką. Red.

Mielosios Giedrininkės,

Nuoširdžiai sveikinu naująsias "Giedros" korporacijos nares, pasirinkusias ateitininkišką discipliną formuoti savo asmenybei. Ši naujų giedrininkų atsiradimo proga yra keleriopai maloni tokiu laiku, kai mūsų lietuviškoje bendruomenėje jau taip ryškiai reiškiasi Mortos, o taip užsispyrusiai tyli ir nesirodo Marijos. Mortomis vadinu tas, kurios pasitraukė nuo visuomeniškos veiklos ir nebesireiškia už savo namų sienų, o Marijomis – tas, kurios ilgisi kalnų viršūnių, kurios pačios ten atkakliai lipa ir kitus paskui save traukia. Būtu visiems geros valios žmonėms daug džiaugsmo, jei visos giedrininkės būtų didesnės ar mažesnės, tik nužymėtos prasmės Marijos – tada mūsų lietuviškoje bendruomenėje pasidarytų šviesiau.

Kai jūsų vadovybė prašė šiam rytui mano žodžio, ilgai ir rūpestingai

galvojau, kokią degantį klausimą paliesti. Žinoma, trumpai, nes mes nemėgstame paskaitų. Nutariau kalbėti apie kraitį. Apie tą kraitį, kurį turėtume vežtis, grįždami namo. Kodėl jums apie tai kalbėti? Todėl, kad jūs esate toji mūsų klajoklių grupė, kuri sugrįš tėvynen dar gražiam amžiuje ir turės skirti savo jėgas atkurti būsimoms kartoms tai, ką iš nedraugiškos šalies atėjęs piktas priešas yra sunaikinęs ar sužalojęs. Netinkamus daiktus parsivežę, to uždavinio atlikti negalėsime, todėl tuščiai būsime praleidę klajonės metą.

Dažnai turėtume pasvarstyti: Ką dėti į namo vežti skirtas skrynias? Kiek tų turtų jau įdėjome? Kaip tą turtą rinkti? Kiek prisirinko nereikalingų šiukšlių ir kaip jas iš mūsų lietuviško kiemo – iš širdies ir iš proto – iššluoti?

Jeigu jus greitomis apklausinėčiau, ką dėti į kraičio skrynias, atsakymų būtų daug: dėti daug dolerių, automobilių, radiją, televiziją, kelias poras batų, naujų drabužių, lūpoms dažyti pieštukų, kramtomos gumos, gal svetimtautį vyrą ir dar priedo – prisiuokšlintą kalbą ir nelemtą pasididžiavimą, kad grįžtame iš Amerikos ir galime daug ką pamokyti.

Bet jeigu lėčiau ir giliau pagalvosime, tai sutarsime, jog į Lietuvai skirtą kraičio skrynią reikėtų sudėti šiuos dalykus: lietuvišką sąmonę, profesinį pasiruošimą ir gerą bei stiprų būdą.

Lietuvišką sąmonę ugdant, vedamoji mintis turėtų būti: nors Amerikoje gyvenu, bet lietuviu mirsiu. Ją ugdysime, gyvai domėdamiesi lietuviškais reikalais. Kai tenka domėtis istorija, tai Lietuvos istoriją stengsimusi geriausiai žinoti. Jei suku žvilgsnį geografijon, tai pirmiausia išvaikščioju mintimis visas Lietuvos

K. L. Musteikio nuotr.

„Drugelis ramina stirną“.

Iš Omahos jaunųjų teatro („Lapės sąžinė“).

lygumas, išbraidau upes, apžvelgiu ežerus, užlipu ant kalnų, padūmoju prie pilių griuvėsių, išiklausau paukščių čiulbėjimo, prisiglaudžiu prie rūtų darželyje susimąščiusio Rūpintojėlio, išiklausau miškų ošimo, paleidžiu akį per derlingus laukus.

Kai tenka domėtis ūkio struktūromis, tai pridėkim lašą prakaito ir susipažinkim su nepriklausomos Lietuvos ūkio struktūra ir ką priešas su ja padarė. Jei anglo-saksų, prancūzų, germanų, slavų ir kitas literatūras žinosi, bet lietuviškosios nepažinsi, tai kraičio skrynioje nebus vieno didelio deimanto. Pageidautina, kad ne tik literatūros istorija bendrais bruožais būtų pasisavinta, bet kad ir visi rašytojai būtų perskaityti, lietuviški charakteriai įsijausti, fauna ir flora į vaizduotę įsiurbti. Plati ir kultūros istorijos sritis. Priedui nepamirština ir Lietuvos valstybės santvarka. Trumpai tariant, taip turėtų būti galvojama: ko mokaisi šio krašto mokykloje, tuojau susidomėk, kaip tie dalykai atrodė Lietuvoje ir kaip jie ten buvo tvarkomi. Visa to išmokti galima iš knygų, iš laikraščių, iš suaugusiųjų pasakojimų, o taip pat organizuojant

speciales paskaitas, pašnekesius, diskusijas.

Bet ar galima svetimame krašte išlaikyti gyvą lietuvišką sąmonę be savo mokyklos ir valstybės? Galima, ir ne jums tai reikės įrodyti. Mes jau turime savo tautos istorijoje didelių paskatinančių pavyzdžių. Juk visi mūsų didieji tautos prikėlimo darbininkai mokslus ėjo svetimose mokyklose, svetima kalba, gyveno svetimame krašte, net išmokslintos lietuvaitės žmona pasirinkti negalėjo, o vis dėlto patys išliko tautiškai gyvi ir parengė tautą nepriklausomam gyvenimui. Prisiminkim tik pačius didžiuosius.

Basanavičius įžiebė Aušrą. Jau-nius, Būga, Jablonskis lietuvių kalbos mokslą sukūrė. Baranauskas, Mairo-nis, Strazdelis ir kiti tautinės pranašystės poeziją rašė. Petras Vileišis įsteigė pirmąją lietuvišką dienraštį. Kudirka, vos lenkiškoje baloje nepas-kendęs, bet didvyrišką kovą suko-vojęs ir lietuvišką širdį apvalęs, tau-tai giesmę davė. Dovydaitis, Bizaus-kas, Dogelis, Endziulaitis atsuko Lie-tuvos jaunimą atgal į lietuviškas tra-dicijas, kurias buvo beužtemdęs ru-siškas ateistinis nihilizmas. Ar jų są-lygos buvo geresnės už mūsų? Norė-čiau manyti, kad mūsų yra geres-nės visais atžvilgiais. Gal mes turime daugiau patogumų, todėl daugiau ir pagundų, bet kiekviena epocha turi savo pagundas. Ir jie daug jų turėjo, tačiau ištvrė ir laimėjo.

Reikėtų specialų žodį tarti apie lie-tuviškos kalbos šiukšlinimą, bet šį kartą pasitenkinsiu, tą reikalą pri-mindama tik keliais šukiais:

- a. su Dievu kalbėsiu tik lietuviš-kai;
- b. namie kalbėsiu tik lietuviškai;
- c. lietuvių parapijos klebonijoje kalbėsiu tik lietuviškai;

d. su seniau čia įsikūrusiais ir dar lietuviškai kalbėti mokančiais lietuviais kalbėsiu tik gryna lietuvių kalba;

e. su svetimtaučiais kalbėsiu gražia anglų kalba.

Kalbos problemas sprendžiant, atsimintina ši aksioma: esminė gerai išauklėto žmogaus žymė yra ta, kad jis gali teisingai vartoti savo gimtąją kalbą ir ją išreikšti visas savo mintis.

Mes Lietuvoje mokslą labai branginame ir jo atkakliai siekime. Branginkime jį ir čia, nors gal kartais atrodo, kad jis čia tėra turtingųjų ir ryžtingųjų privilegija. Nepriklausome pirmajai kategorijai, bet galime priklausyti antrajai. Bekratant visų žemiškų gėrybių vertingumą, gal reikia padaryti išvadą, kad mokslas yra vienas patikimiausių laimės šaltinių. Įsigyti profesiją – tebūna visų pastangų kryptis. Ją pasieksim kietu darbu ir svyravimo nepažįstančiu ryžtu. Išnaudokim visas šio krašto teikiamas galimybes. Rinkimės profesiją nebūtinai tą, kuri daugiausia dolerių duos, bet tą, į kurią vidaus balsas ragina. Lietuvai visokių profesijų reikės, su visomis profesijomis ir čia bus galima sutilpti, jei, neduok Dieve, čia teks ilgiau užsibūti. Besimokant nesustoti pakeliui, bet šauti į savo pasirinktos profesijos viršūnes!

Mokslas ir turtas be gero ir tvirto būdo nustoja daugiau negu pusės vertės, o kai kam net ir visos. Būdas yra visa tai, kas yra geri įpročiai, savitvarda, dvasinė pusiausvyra, mandagumas, geraširdiškumas, idealistinis požiūris į visuomenę ir žmoniją. Būdas arba charakteris yra veidrodis, per kurį matomas ir mūsų mokslas ir mūsų turtas – tai yra, kaip jie panaudojami gėrio ir grožio tarnybai.

Nemėgstamas nei molio motiejus nei beatodairiškas akiplėša. Jie yra be charakterio arba blogo charakterio tipai. Iš abiejų galima padaryti gerą charakterį, tik reikia stipriai padirbėti, nes gimsta cholerikas, bet tampa mušeika; gimsta flegmatikas, ir tampa tinginys; gimsta sangvinikas, bet tampa nerūpestinga išsiblaškėlė plaštakė; gimsta melancholikas, ir tampa apkartęs molio motiejus.

Šio krašto mokykla mažai charakterio lavinimui padės, todėl reikia patiems tuo reikalu pasirūpinti ir savo organizacijos mokykla pasinaudoti. Tad stipri lietuviška sąmonė ir širdis, gerai parengta profesija ir geras bei tvirtas būdas bus tie trys turtais, su kuriais bus gera gyventi savųjų ir svetimųjų tarpe.

Dr. O. Labanauskaitė

LAIKYK PRISPAUDĘS DANGTĮ!

Kartą pas šv. Pranciškų Saleziečių atėjo kažkoks žmogus ir, kiek pakalbėjęs, pradėjo šį šventąjį vyskupą visokiais šiurkščiausiais žodžiais plūsti. Pranciškus visą laiką tylėjo ir leido nemandagiam lankytojui išsireikšti. Šventojo brolis, visa tai girdėjęs ir matęs, negalėjo suprasti, kaip tokio karšto būdo jo brolis Pranciškus galėjo taip ramiai visą laiką laikytis. Tada jis paklausė: "Ar nevirė tavo kraujas, kai girdėjai tuos baisius keiksmus ir įžeidimus?" Vyskupas nusišypsojo ir, nubraukęs nuo kaktos prakaito lašus, atsakė: "Žinoma, mano kraujas visą laiką virė, bet aš nuolat sau kartoju: Pranai, tvirtai laikyk dangtį, kad neprasisiveržtų!"

VASAROS STOVYKLAS PRISIMINUS

Dar visai netolimoje praeityje stovyklos buvo grynai skautų "monopolis". Ilgainiui ir kitos organizacijos pradėjo stovyklauti. Jau nuo pat skautų įsteigimo pradžios stovyklavimas buvo pagrindinė jų veiklos dirva ir svarbiausia programos dalis. Nenuostabu, kad išigalėjo posakis, jog skautas savo gyvenimo metus skirsto į dvi dalis: dvi savaitės stovyklavimo ir penkiasdešimt savaitių pasiruošimo stovyklai. Taigi, apie stovyklą sukasi visas skauto gyvenimas. Čia yra geriausia proga jaunuoliui įgyti patyrimo, išmokti savarankiškumo, pažinti gamtą ir užsigrūdinti. Vadovams yra puiki proga arčiau susigyventi su jaunimu ir jį giliau pažinti. Tad visai suprantama, kad ir kitos jaunimo organizacijos, pamačiusios stovyklavimo svarbą jaunimo auklėjimui, įsivedė į savo programas ir stovyklavimą. Užtat dabartiniu metu stovyklavimas virto lyg savaime suprantama būtinybė jaunimo gyvenime. Jaunimas laukia stovyklos, kaip didžiausios ir maloniausios pramogos, bet ir vyresnieji noriai vieną kitą savaitę pastovyklauja, kai tik pasitaiko tinkama proga.

Kai kurie žmonės mano, kad stovyklų tikslas yra tik pailsėjimas ir paatostogavimas. Žinoma, kai kurios organizacijos ar institucijos ruošia stovyklas tik poilsiui, bet skautų stovyklų tikslas yra visai kitoks. Tai yra kaip tik kruopštesnio darbo ir pagyventos veiklos laikas. Be abejo, gyvenant gamtoje, atvira ore dirbant ir žaidžiant, drauge ir pailsima. Yra labai klaidinga manyti, kad poilsis yra galimas tik tada, kai nieko

neveikiama, o ištisą dieną tik paplūdimy kaitinamasi. Priešingai, dažnai toks gyvenimas labai nusibosta, įgrysta, ir žmogus, nieko neveikdamas, jaučiasi labiau pavargęs, negu darbą dirbdamas. Tai yra labai svarbu žinoti stovyklų ruošėjams ir vadovams. Aišku, čia eina kalba apie fizinį darbą ir fizinius užsiėmimus. Jeigu stovyklose bus tik paskaitos ir pamokos, tai jų negalima vadinti nė stovyklomis, joms geriau tiktų vasarinių mokyklų vardas.

Po šių bendrų pastabų, trupučiuką pažvelgsime į atskirus stovyklų tipus, susiformavusius dabartiniame išeivijos periode. Jungtinėse Amerikos Valstybėse pradėtos ruošti jaunimo stovyklos, atvykus čia pirmiesiems tremtiniais iš Vokietijos. Skautai pirmąsias stovyklas jau suruošė 1949 metais. Po to jas pradėjo organizuoti ir ateitininkai bei kai kurios vienuolijos. Jėzuitai pirmąją berniukų stovyklą suorganizavo 1950 metais p. Bačiūno vasarvietėje. Dabar jau kasmet įvyksta J.A.V. ir Kanoje keliolika atskirų lietuviško jaunimo stovyklų. Jas visas būtų galima suskirstyti į tris skirtingas grupes: vaikų, moksleivių ir studentų. Reikia pastebėti, kad retai iki šiol buvusiose stovyklose buvo griežtai atskiriamos šios trys grupės. Dažnai maišosi mokyklinio amžiaus vaikai su gimnazistais (aukštesniųjų mokyklų mokiniais), gimnazistai su studentais, o kartais toje pačioje stovykloje sutelpa net visos trys grupės. Dažnai šios stovyklos yra ruošiamos drauge ir berniukams ir mergaitėms, bet kartais suruošiamos ir atskiros. Vienuolijos visados organi-

zuoja stovyklas atskirai berniukams ir atskirai mergaitėms; ateitininkai iki šiol paprastai ruošė tik bendras; o skautai kartais stovyklauja bendrai, kartais atskirai, bet skautiškoji programa beveik visuomet yra praeinama atskirai.

Vaikų stovyklos

Pirmiausia reikia nustatyti, ką mes suprantame, sakydami "vaikų stovyklos". Riba tarp minėtų trijų grupių ne visados yra aiški. Skirstymo kriterijus galėtų būti arba mokykla arba amžius. Jeigu skirstysi pagal mokyklų rūšis, tai "vaikai" bus tie, kurie lanko pradžios mokyklą (nuo 6 iki 14 metų), "moksleiviai" bus aukštesniųjų mokyklų mokiniai (14-18 m.), o kolegijų bei universitetų lankytojai priklausys "studentų" grupei (virš 18 m.). Galima būtų skirstyti į grupes, visai neatsižvelgiant į lankomą mokyklą, bet tikrai į amžių, į brendimą, į žymesnius psichologinius skirtumus, pasireiškiančius jaunuoliui augant ir bręstant. Šis suskirstymas būtų žymiai keblesnis, nes čia reikėtų laikytis atskirų normų berniukų ir mergaičių atžvilgiu, nes mergaitės pradeda bręsti 2-3 metais anksčiau už berniukus. Prie "vaikų" grupės čia reikėtų priskirti mergaites iki 12 metų ir berniukus iki 14 metų; mergaitės ir berniukai iki 18 metų galėtų būti "paauglių" (moksleivių grupėje); po 18 metų jau būtų beveik subrendusių vyrų ir merginų grupė (studentai).

Pirmojo suskirstymo (pagal lankomą mokyklą) laikosi ateitininkai, veikdami trijose grupėse: jaunučiai (dar neseniai įsteigti), moksleiviai ir studentai (apie sendraugius čia nekalbame, nes jie jau nepriklauso prie jaunimo). Antrojo suskirstymo

laikosi skautai, veikdami trijose šakose: jaunesnieji skautai ir skautės (vilkiukai ir paukštytės) – 7-12 m.; skautai ir skautės – 12-17 m.; vyresnieji skautai (vyčiai) ir vyresniosios skautės – virš 17 metų. Kadangi tarp šių dviejų suskirstymo būdų yra daug panašumo, nekreipsime dėmesio į jų skirtumus ir, praktiškais sumetimais, vartosime tris terminus pavadinti atskiroms grupėms: vaikai, moksleiviai, studentai.

Vienuolių organizuojamos berniukų ir mergaičių stovyklos yra vaikų stovyklos. Kartais tenka skaityti skelbimus, kad į jas priimama berniukai ir mergaitės nuo 7 iki 16 metų amžiaus. Manome, kad geriau būtų apsiriboti 7-14 m. amžiumi, ypač tai tinka berniukų stovykloms. Kai tarp vaikų įsimaišo vienas kitas šešiolikmetis, tvarkos ir drausmės problemos labai pasunkėja. Stovyklos tvarka ir programa yra pritaikyta vaikams, todėl tie "vyrai" bus visados nepatenkinti ir nuolat murmės prieš stovyklos tvarką ir prieš vadovybę. Jie bus blogas pavyzdys mažiesiems. Ką stovyklos vadovybė statys, jie stengsis griauti. Dažnai tokie paaugliai priimami, norint patenkinti tėvų prašymus, bet reikėtų to atsisakyti kitų vaikų gerovei. Žinoma, jeigu tų paauglių susidarytų didesnis skaičius, tada būtų galima suorganizuoti atskirą stovyklą (nors ir toje pačioje vietoje ir tuo pačiu laiku) su visiškai atskira programa ir atskirais auklėjimo metodais. Reikėtų stengtis, kaip galima, labiau juos izoliuoti nuo mažiau. Jeigu ta izoliacija yra įmanoma – gerai, bet jeigu ne, tai be jokio abejojimo tų paauglių reikia atsisakyti ir organizuoti stovyklą tik mažiesiems. Maišant mažiuosius su paaugliais, ir vieni ir kiti nukentės, nei vieni nei kiti nebus patenkinti,

ves is kantrybės stovyklos vadovybę ir ardys tvarką.

Mergaičių stovyklose tokio didelio pavojaus nėra priimti ir didesniąsias, bet ir joms reikia atskiros programos ir, kiek galima, atskiresnio gyvenimo ir atskiresnės veiklos. Tokią stovyklą reikėtų skirti į dvi pastovykles: vienoje būtų 7-12 m. mergaitės, o kitoje 13-16 metų. Problemą gal šiek tiek palengvins, bet pilnai jos niekados neišspręs, jei toje pačioje stovykloje, su ta pačia programa, bus sudaryti tik atskiri būreliai pagal amžių.

Pritaikant tai, kas pasakyta, mūsų organizacijų stovykloms, ateitininkai neturėtų rengti bendrų stovyklų jaunučiams ir moksleiviams, o skautai vilkiukams ir paukštytėms turėtų ruošti atskiras stovyklas, nemaišydami jų su skautais ir skautėmis. Jei gu techniškos kliūtys to neleistų, tai reikėtų būtinai šioms dviem grupėms visiškai atskiros programos ir, kiek galima, atskiresnio gyvenimo.

Vaikų stovyklų reikšmė, gal būt, yra pati didžiausia. Tai yra labai gera priemonė pradedantiems nutausti lietuviukams labiau iškiepyti Lietuvos meilę, duoti progos jiems drauge vieną kitą savaitę pagyventi, atgavinti primirštą lietuvių kalbą. Į grynai lietuvišką kalbėjimą šiose stovyklose turėtų būti kreipiama labai daug dėmesio. Kai kurie vadovai kartais bijosi per daug akcentuoti, kad vaikai visados tik lietuviškai kalbėtų. Jie teisinas, kad, gyvenant svetimame krašte, būtų lyg ir nelojalu arba net ir pavojinga drausti kalbėti to krašto kalba. Toks aiškinimas ir tokia baimė neturi jokio pagrindo. Ir kitose tautose kartais yra ruošiamos stovyklos ar kursai išmokyti svetimai kalbai. Tose stovyklose griežtai įsakoma vartoti tik tą

svetimą kalbą. Niekas tuo nesistebi, nes kiekvienam tai yra suprantamas dalykas. Tad kas galėtų stebėtis, jei gu mes, norėdami išsaugoti vaikų gimtąją kalbą ir ypač tam tikslui ruošdami stovyklas, reikalaujame, kad jose būtų vartojama tik lietuvių kalba? Šis reikalavimas turi būti labai aiškus ir griežtas, be jokių kompromisų. Tik, žinoma, griežtumas turi lanka rankon eiti su protingumu ir pedagogiškais sugebėjimais. Reikia stengtis vaikams tai paaiškinti, kad jie suprastų lietuvių kalbos vartojimo reikalą ir naudą, kad neprotingu ir aklu griežtumu jų neatbaidytum nuo lietuvių kalbos ir nesukeltum juose tai kalbai neapykantos.

Stovykla turi tarnauti ir religinio gyvenimo pakėlimui. Šiam tikslui turi būti bendros maldos, pamaldos, religiniai pašnekesiai. Gali kilti klausimas, ar geriau, jei vaikai bus pratinami kasdien klausyti Mišių, ar tik vieną kitą kartą į savaitę, ar gal tik sekmadieniais. Labai gražu, kai vaikų stovyklose kiekvieną rytą išklausoma Mišių. Kai kurie vėl sako, kad tokiu būdu vaikai yra tik atpratunami nuo Mišių, nes jiems tai nusibosta, įkyri, jie pradeda jausti tam tikrą prieštaravimą tam kasdieniniam vertimui eiti į Mišias. Čia vėl tinka tas pat, kas ir lietuvių kalbos vartojimui. Reikia vaikus sudominti, kad jie patys norėtų Mišių. Reikia išaiškinti jų vertę, jų grožį, reikia tas pamaldas pravesti patraukliu, bet ne monotonišku būdu. Vieną kartą galima Mišių metu giedoti, kitą kartą gali būti recituotos Mišios, kad tie maži Mišių klausytojai pasijustų ir tam tikra prasme Mišių "celebruotojai", kitą kartą galima aiškinti Mišių dalis, kad vaikai vis geriau suprastų, ką reiškia kunigo kalbami žodžiai ir atliekami veiksmai. Iš praktikos teko

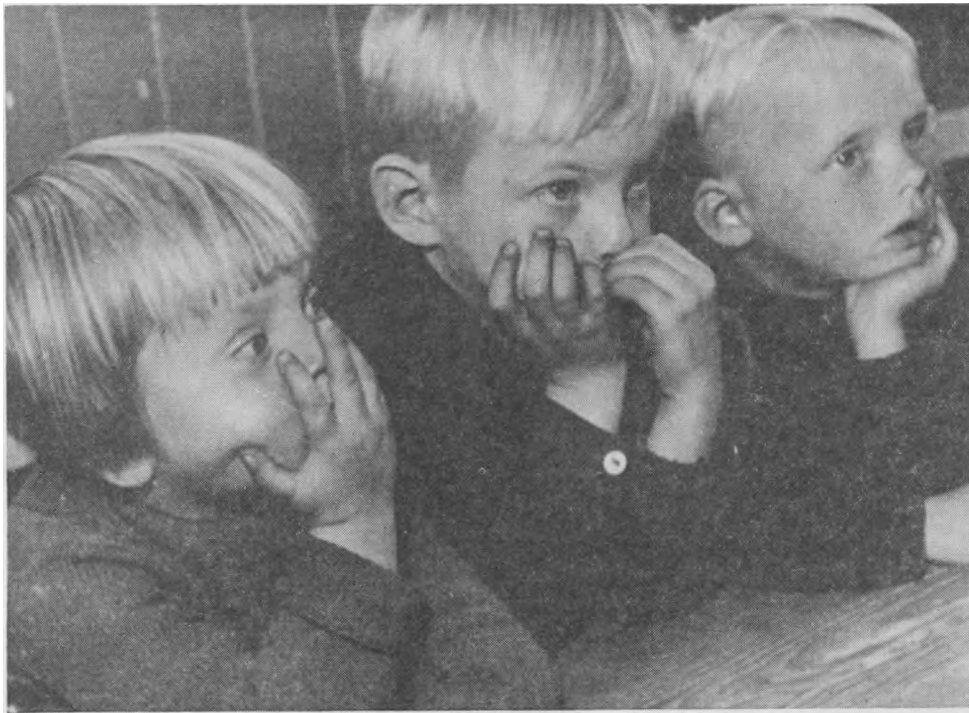
Vaikų pramogos stovykloje.

patirti, kad tą dieną, kai ryte buvo išklaustytos Mišios, vaikai yra geresni ir drausmingesni, juose pastebima kažkokia gražesnė, kilnesnė nuotaika. Jeigu mes šiose stovyklose norime intensyvesnio tautinio gyvenimo, dėl ko negalime reikalauti ir intensyvesnio religinių praktikų vykdymo? Stovykla bus gera, jeigu ją galėsime pavadinti religinio ir tautinio gyvenimo mokykla. Bet (gerai išidėmėkime!) ji neturi būti teoriška, bet praktiška mokykla.

Jeigu stovykloje vaikai bus laisvimi kelias valandas salėje, mokydami taisyklų, lietuvių kalbos ar klausydami paskaitų, tai, kaip jau minėjome, tokia stovykla nebus verta savo vardo. Visa tai reikia praves-

ti vaikams koku nors patraukliu praktišku būdu, geriausia konkursų ir žaidimų forma. Jau žiemos metu vadovai turi pagalvoti apie stovyklos darbo planą ir apie mokymo metodus, kad galėtų vaikus suįdominti.

Kai perskaitai stovyklos darbų tvarką ir pamatai, kad vaikams paliekama daug laisvo laiko, tai, ir nematęs tos stovyklos, gali pasakyti, kad joje nėra tvarkos, nėra įdomumo, kad vaikai nuobodžiauja ir išsigalvoja visokių išdaigų. Jeigu visą stovyklos laisvą laiką sudėjus, bus daugiau kaip valanda, tai aišku, kad laisvo laiko yra per daug. Kuo vaikai to "laisvo laiko" mažiau turės, tuo daugiau jie bus užimti, tuo jie patys bus labiau patenkinti. Stovyk-

J. Stankaus nuotr.

Taip geras pedagogas moka sudominti vaikus...

loję viskas turi būti organizuota: ir žaidimai, ir maudymasis, ir pasi-vaikščiojimai. Vadovybė kiekvienu momentu turi žinoti, kur kiekvienas vaikas yra, ką jis veikia, kieno globai jis tuo metu pavestas. Kai kas mano, kad reikalinga palikti vaikams daugiau laisvo laiko, kad jie turėtų progą parašyti tėvams laišką, susitvarkyti savo rūbus, pasiruošti pamokoms ar kitiems užsiėmimams. Ne! Visi šie užsiėmimai bei rašymai turi būti įtraukti į dienos programą ir aiškiai nustatyti. Jei paliksi šiems darbams "laisvą laiką", tai dauguma vaikų jų vis tiek neatliks, tik kur nors, nieko neveikdami, praslampinės. Jeigu matai vaikus kur nors po apylinkę be tikslo vaikščiojančius

arba paplūdimy "laisvu laiku" gulinčius, tuoj gali spręsti, kad stovykloje nėra tvarkos.

Surasti stovyklai gerą vadovą yra vienas sunkiausių uždavinių. Būti geru pedagogu reikia ir įgimtų ir įsigytų savybių, nedaug kas jų pakankamai turi. Vadovas turi būti nei per daug griežtas, nei duoti vaikams per daug laisvės. Rykštės, lazdos, "žai-bai ir griaustiniai" yra geros priemonės dresuoti žvėrimis, bet vaikams auklėti jos netinka. Jeigu tik tokiomis priemonėmis kas nors sugeba palaikyti drausmę, tai verčiau tegul jos visai nepalaiko, nes vaikas, nors ir išdykiausias, vis pasiliks vaikas, bet tomis minėtomis priemonėmis jis bus paverstas išoriniai pa-

klusniu, bet širdyje nepatenkintu ir murmančiu gyvuliuku. Kai kas mano, kad geri vadovai yra tie, kuriuos "vaikai mėgsta". Tai dar ne visuomet yra tiesa. Reikia žiūrėti, dėl ko juos vaikai mėgsta. Jeigu juos mėgstą, bet jų neklauso ir negerbia, tai tokie yra blogi vadai. Jeigu vaikai kurį nors mėgsta dėl to, kad jis moka juos užimti, suįdominti ir drauge drausmę palaikyti, tai toks gali jiems vadovauti, jis tikrai gerų vaisių pasieks.

Labai daug atsargumo reikia vaikų baudime, nes vienas klaidingas žingsnis gali viską sugadinti. Kartą paplūdimy teko matyti tokį įvykį. Vienas didesnis berniukas sviedė kitam į nugarą akmeniu. Tas mažesnis užpykęs tuoj griebia pirmą pasitaikiusį akmeniuką ir nori anam atkeršyti. Tai pamato vadovas. Deja, ir jis pasirenka šio mažiuko metodą: visai negalvodamas, užpykęs sušunka: "Klaupkis!" Tas vaikas stengiasi pasiaiškinti, nori pasakyti, kad anas didesnis pradėjo ir jį užgavo, bet vadovas vėl sušunka: "Jeigu dar prieštarausi, tai šiandien liksi be vakarienės!" Tada mažiukas nutilo ir ašarodamas klūpėjo, bet kas dėjosi jo mažoje širdelėje? Ar nebuvo ten įžiebta anarchijos ir bolševizmo kibirkštelė prieš "silpnųjų neteisīgus engėjus"? Tokių klaidų būtų galima lengviau išvengti, jei, kam nors šiandien nusikaltus, pirma geriau viską ištirtum ir tik rytoj kaltąjį nubaustum.

Gal ir per ilgai sustojome prie vaikų stovyklų, bet juk jos yra svarbiausios. Gal ir nieko naujo čia nepasakėme, bet to nė nenorėjome. Konstatavome tik nekartą matytus faktus, kad, dar kartą juos prisiminę, galėtume iš klaidų pasimokyti. Kad rašinys būtų pilnesnis, bent keliais

žodžiais paminėsime ir moksleivių bei studentų stovyklas.

Moksleivių stovyklos

Kaip jau esame minėję, ateitininkai ruošia bendras moksleivių stovyklas berniukams ir mergaitėms. Skautai pirmiau atskirai stovyklavdavo, bet dabar vis labiau įeina į madą bendros stovyklos. Bendros ta prasme, kad berniukai ir mergaitės stovyklauja tuo pačiu laiku ir maždaug toje pačioje vietoje, tokioje distancijoje vieni nuo kitų, kad per keletą minučių galima iš vienos stovyklos nueiti į kitą. Paprastai progįamos būna atskiros, tik kai kurie užsiėmimai yra atliekami drauge: pamaldos, vakariniai laužai, įvairios išskilmės. Ar tai yra gera, ar ne?

Kalbant apie bendras ar atskiras berniukų ir mergaičių stovyklas, mūsų manymu, būtų galima laikytis tos pačios taktikos, kaip mokyklose. Pradžios mokyklose paprastai berniukai ir mergaitės mokosi drauge, aukštesniosiose mokyklose (gimnazijose), kiek yra galima, stengiamasi, kad berniukai ir mergaitės būtų atskirai, o kolegijose ir universitetuose vėl bendrai. Abiejų lyčių vaikai iki 10 ar 12 metų yra, galima sakyti, "bevardės" giminės, todėl ne tiek svarbu, ar jie bus bendrai ar atskirai. Pats sunkiausias, nenormaliausias ir audringiausias žmogaus amžius — tai brendimo laikotarpis. Moksleiviai kaip tik ir yra šio amžiaus jaunuoliai, todėl ir jų auklėjimas bei suįdominimas yra pats sunkiausias. Jeigu drauge mokosi ar stovyklauja ir berniukai ir mergaitės, ir taip jau sunkios auklėjimo problemos dar labiau pasunkėja. Todėl reikia stengtis, kad jie stovyklautų atskirai.

Šio amžiaus jaunimas, įstatytas į tinkamas vėžes, gali labai daug nuveikti, bet jeigu jis pasileis bėgti ne tuo keliu, tai viską griaus ir naikins, panašiai kaip kalnų upelis: įkinkyk jį į elektros jėgainę – jis išstisus miestus apšvies, bet jeigu jį paleisi tekėti ir išsiveržti iš krantų – tuos pačius miestus jis griuvėsiais pavers. Žinome iš praktikos, kiek mūsų moksleiviai, berniukai ir mergaitės, nuveikia organizacijose ir jų stovyklose: kartais jie mus stebina savo energija ir iniciatyva. Bet, tur būt, kai kam teko stebėti juos bendrose stovyklose. Atrodo, kad ne tie, negali jų pažinti. Mergaitės per dienas šukuojasi ir dabinas, o berniukai slampinėja išsiblaškę, primerktomis akimis, lyg būtų kelias naktis nemiegoję. Stovyklose pastebimas ištižimas, nenoras dirbti, klausyti, tiek berniukai, tiek mergaitės yra lyg nesavi: berniukų mintys paprastai skrajoja mergaičių stovykloje, o mergaitės nuolat žvilgčioja į berniukus. Gerai dar, jeigu vadai tinkami ir protingi, jeigu sugeba ir vienus ir kitus įkinkyti į darbą ir laikytis griežtos drausmės. Bet jeigu ir šioje srityje pradedama šlubuoti, tai tokia stovykla tampa palaida bala.

Berniukai ir mergaitės, aišku, nori bendrų stovyklų, bet, gavę tai, ko nori, paprastai nei vieni nei kiti nebūna patenkinti. Kažko laukė, laukė, bet štai – teko nusivilti. Todėl grįžkime prie atskirų šio amžiaus jaunimo stovyklų, o pamatysime, kad vaisiai bus visai kiti.

Studentų stovyklos

Gal daug ko neprarastume, jeigu ir studentai bei studentės stovyklautų atskirai. Bet šiose aplinkybėse, kai gresia pavojus mūsų jaunimui kurti mišrias šeimas, gal ir gerai, jeigu jau

subrendusiam lietuviškam jaunimui duosim galimybių daugiau pabendrauti, bent kartą į metus susitikti iš įvairių tolimų miestų, užmegzti naujas pažintis. Praktika rodo, kad šio amžiaus jaunimą yra sunkiausia sukviesti į stovyklas, bet jeigu stovyklos būna bendros, tada mieliau į jas važiuojama. Reikia skaitytis su faktais ir neniekinti nė šio motyvo.

Taigi, viską susumavus, tur būt, turėsime padaryti išvadą, kad gerai darome, organizuodami platesnio masto bendras studentų stovyklas. Tačiau ir čia, pasimokius iš klaidų, reikia šį tą keisti. Pvz., visi šaltai galvoją asmenys, kuriems teko matyti praėjusios vasaros studentų stovyklas, vienbalsiai sako, kad jas buvo galima pavadinti "flirto ir porelių stovyklomis". Jeigu kas atvažiavo ne "porelėje", tai visą laiką liūdėjo ir nuobodžiavo. Mielas jaunime, vis dėlto vertėtų suprasti, kad studentų stovyklos nėra povestuvinės ar priešvestuvinės kelionės. Jos turi kitus tikslus. Minėtas keliones kiekvienas teatlieka privačiai, o stovykla turi mus išmokyti socialumo. Stenkimės ten su visais susidraugauti, bet ne tik su vienu ar viena. Stenkimės ten daugiau ir rimčiau dirbti, kad vienas kitą daugiau iš veiklos, bet ne tik iš akių ar plaukų frizūros pažintume. Studentams turi rūpėti ir jaunesnieji. Jie stovyklose turėtų aptarti jų organizavimo metodus, įsigyti žinių, kurias galėtų jaunesniesiems perduoti, ypač šviesti jiems geru lietuvišku pavyzdžiu. Minėtų stovyklų atgarsiai pasiekia ir jaunesniųjų ausis, tada ir jie stengiasi elgtis taip, kaip vyresnieji. Tad užmirškime savo egoizmą ir žinokime, kad iš mūsų laukiama šio to daugiau.

Studentų stovyklose turėtų būti ypatingai rimti ir suaugę vadai. Ta-

SKYLAME IR ŽŪVAME

Prieš šešetą metų man teko tarti lemiamąjį žodį. Ne aš nusprendžiau, ar suardyti savo moterystę, ar ir toliau palaikyti nors paviršutiniai "normalų" šeimos židinį vaikučių labui. Tuo pasirūpino vyras, išimylėjęs kitą moterį ir pasiryžęs ją vesti. Mano problema buvo, ar dalytis vaikais su vyru ir jo naująja žmona, ar nesidalyti.

Sugriuvę namučiai

Labai maža bebuvė vilties mums susitaikyti ir toliau gyventi kartu. Jis nutarė pradėti naują gyvenimą su kita moterimi, nors dėl to tektų jam išsižadėti ir savo šeimos, ir darbo, ir religijos.

Per pirmuosius keletą išsiskyrimo mėnesių nebuvo sunku vaikais "dalytis". Tėvas atrodė pamišęs, kad

da jos visai kitaip atrodytų. Jeigu studentų stovykloms vadovauja patys studentai, sunku tikėtis, kad būtų galima išvengti minėtų nesklaidumų. Atskiras žmogus, o kartais ir atskira žmonių grupė, savo klaidų nemato, bet jas lengvai gali pamatyti kiti.

Juozas Vaišnys, S. J.

vaikai, iš viso, yra. Niekada nepareišė noris juos aplankyti, ar pamatyti, niekada nepaklausė net, kaip jiems klostosi. Šitaip jam vaikais neįdomu, aš ir paprasčiau teismą pavesti juos nuolatinei ir išskirtinai mano globai.

Kadangi aš galvojau pasilikti katalike, tai jo žygiai panaikinti mūsų moterystę civiliniam teisme, bent iš pradžių, man nieko nereiškė. Pabrėžiu: "bent iš pradžių". Mat, aš nežinojau, jog kaip katalikė aš privalėjau tokioms skyryboms pasipriešinti. Aš sutikau, kad jis užvestų bylą ir buvau pasirengusi kantriai ir pasyviai priimti teismo sprendimą. Bet vyskupijos kurija patarė užprotestuoti prieš bylą, o jei ji įvyktų, paprašyti vaikų, pasakant, jog "tėvas nerodė jokio dėmesio ir širdies jiems".

Nepažįstamasis tėvas

Sužinojęs apie mano protestą ir prašymą, vyras staiga "susidomėjo" vaikais. Jo advokatas užtikrino, kad jis turįs teisę susitikti su vaikais. Žinoma, jis turi teisę. Bet kaip su vaikų teisėmis? Jie tebebuvo pakankamai jauni tėvui visiškai užmiršti. Jie nė karto nepasigedo jo per keletą mėnesių. Nepasigedo, nes nebuvo ko pasigesti. Nebuvo pasakų, kurias tėvas būtų kada nors jiems pasakojęs, nebuvo nė maldos, kurią jie būtų sykiu kalbėję. Nebuvo jie žaidę su tėvu sviedinio, nė grūmęsi, ritinėjęsi su juo asloje, kaip dauguma vaikų su tėvu žaidžia.

Jei vaikai turėtų ką nors prisiminti, tai būtų tik tai, kaip vakaras po vakaro, jie apsiprausę, pasipuošę laukdavo ir laukdavo tėvelio parvykstant iš darbo vakarienės ir nesulaukdavo. Kai tėvelio mašina užgesdavo prie namų, jie būdavo jau seniai sumigę.

Suskambėjus "Viešpaties Angelo"
varpams mergaičių stovykloje.

Vaikams nežinoma, kiek naktų tėvelio visai nebūdavo namie. Jiems vieningos jaukios šeimos laimė buvo nežinoma, todėl jos ir nepasigedo.

Tai apsvarsčiusi, aš ir prašiau, melste meldžiau vyrą atsisakyti savo teisių vaikus lankyti. Galvojau apie ateitį, kai reiks juos išleisti atostogų pas tėvą ir jo naująją žmoną. Galvojau, kas tada atsitiks, kaip tėvas, sulaukęs antros žmonos vaikų, manuosius priims. Gal tik todėl priims, kad teismas taip įsakė? Ar nebandys jis kada nors jų visai nusikratyti, kai pastebės, jog pirmieji ir antrieji vaikai jam nepatogumų sudaro?

Ar galėtų vaikai išgyventi šitokius "pasidalinimus", tampymus tarp dviejų namų ir pasilaikyti nesužalotas širdis ir sielas? Pažįstu vaikų, kurie praleidę popietį ar atostogas pas savo tėvą ir jo žmoną, grįžta pas tikrąją motiną nepatenkinti, erzlūs, nesukalbami, pilni visokių reikalavimų

ir nelaimingi. Kodėl? Jų apsilankymai pas tėvą yra tikri "baliukai", o gyvenimas pas motiną pilka kasdienybė, su visais perspėjimais, subarimais, draudimais. Pas tėvą svečiams viskas galima. Pas motiną namiškiams ne viskas. Ir tampa motina tartum kanapių baidyklė.

Todėl aš klausiau savo vyrą, ką gero jis galės suteikti vaikams per jų apsilankymus. Ne medžiaginių gėrybių, o kokį dvasinį ar socialinį gėrį. Ar jis nebūtų vaikams tik žaidimų draugas, kurio išsiskyrus pasiilgstama, pasigendama? Gimdydami vaikus, prisiėmėme pareigą sukurti jiems namučius, nuolatinį namelį, kur jie jaustųsi mylimi ir vadovaujami d v i e j ū, viena kitą taip labai mylinčių asmenybių, kad jos ryžosi pašaukti juos gyveniman. O kai mes netesėjome jiems tai duoti, ar mes turim teisę siūlyti jų vieton pigų pakaitalą?

Deja, vyro ausys pasirodė kurčios visiems mano išvedžiojimams ir apeliavimams į vaikų labą. Jis negalėjo tikėt, jog čia kalba ne mano pačios savimyla. Tik viena jis puikiai suprato: kad naudodamasis savo teise juos pamatyti, jis turės ir pareigą juos išlaikyti. Tai, kad nereiktų vaikų išlaikyti, jis išsižadėjo visų savo teisių. Nors ir labai labai norėjau apsaugot vaikus nuo nemalonumo ir širdgėlos, kurią patirtų besiblaškydami tarp tėvo ir motinos, visgi aš buvau stipriai pritrenkta, kai tėvas šitaip visiškai nurašė savo vaikus. Tai nedvejojamai patvirtino mano anksčiau ištarinėjimus, kad jis neturėjo savo vaikams širdies. Savo teisę į vaikus jis pardavė pigiau, negu tektų mokėt kas mėnesį už naują televizijos aparatą. Galvoju, kad tokio tėvo nuostolis vaikams tikrai nedidelis.

Savo "laimėjimo" niekada nesigailėjau. Nei centais nei doleriais neįvertinsi tos ramybės ir vienybės, kuriomis mes dabar visą laiką džiaugiamės su vaikučiais. Vaikų negalima mėtyti iš rankų į rankas, tartum sviedinukus, tėvų malonumui patenkinti; per savaitę laikyti vienuose namuose savaitgaliais kituose ir vėl grąžinti į pirmuosius, susivėlusius, mieguistus, šokolado, ledų ir saldainių persivalgiusius.

Šeima be tėvo

Antros rūšies dalykai nėra gana geri mano vaikams. Aš drįstu tvirtinti, jog tėvui nebesilankant ir net nebegaunant piniginių jo paramos, aš geriau pasirūpinau vaikais. Ne tik tai sakau, bet aš tvirtai tai tikiu. Tikiu, jog apsaugojau juos nuo nereikalingų ir žalingų širdgėlių, nuo veidmainiavimų, vaidinimo, apsimetimo, pavyduliavimo ir nešlovės. Manys

vaikai randa visa tai, kas yra įmanoma duoti vienam iš tėvų. Jie randa daugiau, negu galėtų duoti du išsiskyrę tėvai.

Žinoma, išgyvenome ir sunkių valandų. Bet, aplamai, gyvename laimingi. Pasitaiko problemų, kurias turėtų vaikams išspręsti draugiško tėvo širdis ir šiltas žodis. Jo pas mus nėra. Pasitaiko parapijoje "tėvo ir sūnaus" komunijų sekmadieniai. Matau eiles berniukų išdidžiai ir linksmai žygiuojančių prie Dievo stalo šalia savo tėvo, o manasis turi vienas pats eiti eilės gale, kaip našlaitėlis. Tokiais momentais mano gerklėje atsiranda jokių ašarų neištirpdomas gumulas. Bet juk ir "dalijantis" su tėvu tektų jam vienam eiti komunijos. Ar tai nebūtų blogiau?

Ilgais vasaros vakarais, po geros vakarienės, tėvai atgaivina savo energiją ir išeina su savo berniukais pievon ar sporto aikštėn padaužyti sviedinį. Čia jie pamoko savo sūnus, kaip sviedinį mesti, kaip stipriau lazda pataikyti, kaip mesti "suktuką" ar "žaibinį". Ir kai, žaidimui pasibaigus, tėvai su sūneliu eina namo, ir taip nežymiai, taip natūraliai padėjęs jam ranką ant peties pasako "puikiai valdai sviedinį" – aš žinau, jog tai nieku nepamainoma, ir man be galo skaudu, kad mano vaikams trūksta to tėviško draugiškumo, pagyrimo, paraginimo, pripažinimo. Bet ar būtų lengviau berniukui, žinant, jog kitame miesto gale gyvena jo tėvas, gal jau nebe su savo antrąja žmona, o su trečiąja ir dar kito vyro vaikais?

Ateis laikas pasakyti jiems visą tiesą. Ką aš tada sakysiu? Jau ir dabar pasitaiko vienas kitas "jautrus klausimas", bet dar gana lengvas, lyginant su busimaisiais. Kaip galėsiu išaiškinti jiems neišaiškinamus dalykus? Kaip galėsiu išaiškinti

jiems kad ir tai, jog du suaugę ir subrendę žmonės pasiėmė moterystės pareigas, nė tiek neapsigalvoję, kiek pagalvojama renkantis politinį kandidatą balsavimuose! Kaip jie supras, kodėl mes taip negarbingai netesėjome duoti vaikams to, ką mes, kaip tėvai, privalėjome?

Išsiskyrusių tėvų vaikai yra aukos. Tai "anoniminiai vaikai". Berniukai,

kurie niekada nepasididžiuos savo tėvu. Mergaitės, kurios niekuomet nepatirs lepinančio tėvo džiaugsmo. Atleisk mums. Viešpatie! Dievui padedant ir pasiduodama Jo valiai, stengsiuos duoti tiems nekaltiems kūdikiams viena pati tai, ką mes būtumėm turėję duoti abudu.

Maria Sola
("America" X. 8. 1955.)

ŠEIMOS LAIMĖ

Liucė sėdi, ranka pasirėmusi savo dailių smakriuką, ir svajoja — nuo medžių krenta paskutiniai lapai, į langą barbena rudens smulkus lietus, smagiai traška židinyje degančios malkos. Bet jos širdis taip sunki, kad norėtų su ranka paimti ir pakelti ją aukščiau, kad taip nelinktų prie žemės. "Ko man trūksta?", pati savęs klausia jau nebe pirmą kartą. "Kodėl viskas taip greitai atsibosta — ir tos dienos tokios ilgos?.."

Į kambarį įbėga jos penkiametė duktė Audrutė. Kaip ji nepanaši į motiną: jos plaukučiai šviesūs, lyg pajūrio smėlis, ir pati judri, kaip gyvasis sidabras. "Mama, mama!" — šaukia ji linksmai, — "seselės darželyje sakė, kad mes visos turime eiti vakarais į bažnyčią — ten dabar rožančius. Eikš ir tu kartu, Mamyte..." Liucės veidas apsiniaukia: tik išleido vaiką iš namų, o štai, nepažįstami jai žmonės jau ir pakeitė mergaitės būdą — ji tik kalba apie gėlių bars tymą Kalėdų naktį, apie gegužines pamaldas šiltais pavasario vakarais, apie rožančių vėlyvą rudenį. Liucė nėra nusistačiusi prieš Dievą: ji pati sekmadieniais eina į bažnyčią, porą kartų metuose prieina prie šventų sa-

kramentų ir jaučiasi atlikusi savo katalikišką pareigą. Priklausyti įvairioms organizacijoms, praklūpoti vakarus bažnyčioje, lankyti beturčius, tai davatkėlių darbas: juk jos numirtų iš nuobodulio! Bet ji, Liucė, juk išsilavinusi moteris. Ji net nusišypso pagalvojusi, ką pasakytų Ipolitas, tai išgirdęs. Ipolitas gražiai žaidžia lauko tenisą, ir jiedu visą laisvalaikį praleidžia su mažais kamuoliukais. Žinoma, ji mieliau žaistų su Povilu, savo vyru, bet jis visuomet užsiėmęs, o jei ir turi valandėlę laiko, tai visuomet kažko toks susirūpinęs, susimąstęs, jai nesuprantamas ir nepasiekiamas. Kiek kartų ji bandė prie jo prieiti, paglostyti jo plaukus, pasiteirauti, bet jis tik pabučiuodavo jos šviesią kaktą ir nusišypsodavo: "Kam varginti tave savo sunkiomis mintimis, Liuce. Tu juk nemėgsti mano amato..." Liucė iš tikrųjų nemėgo daktaro amato: jis buvo užsiėmęs dieną ir naktį, iššaukiamas iš namų bet koku laiku. Ir kas pikčiausia, kad, kai kiti miesto garsenybės turėjo turtinguosius klijentus, jis važinėdavo ir priimdavo kiekvieną pasitakiusį. "Gal dėl to, kad jis iš kaimiečių tarpo kilęs..." — mąstydavo Liu-

cė su pagieža širdyje. Bet tada pasitaikė Ipolitas, linksmas, jaunas ir austringas — jis išveždavo poniją žiemos metu pasivažinėti, vasarą visuomet sugalvodavo naujų pramogų. Bet laimės Liucės širdis nepažino.

Lyg gindamasi nuo savo minčių, Liucė papurto galvą ir paglosto dukterį: "Tu nueik viena, Audronėle", sako ji patenkinta, kad gali palikti viena. "Nuo žvakių kvapo man sukasi galva". Audronė neprieštarauja, bet jos mažas veidelis apsitraukia liūdesiu, ir ji tyliai sako: "Kitos mergaitės su mamomis ateina..." Ji išeina lėtai, apsvylusio vaiko smulkiu žingsneliu, ir motinai jos pagaili: "Palauk", šūktelia ji, "aš tuojau apsi-rengsiu!"

Smulkus lietus barbena į skėtį, bet oras gan šiltas, ir Liucė, paėmusi dukterį už rankos, bėga į automobilį. Mergaitė sustoja prie garažo durų ir nedrąsiai sako: "Mama, ten niekas mašina neatvažiuoja..." Nustebusi Liucė nesako nieko, tik vėl išskleidžia lietsargį, ir jos abi eina kartu šlapiu šaligatviu. "Nejaugi tai mano vaikas!" — mąsto ji, žiūrėdama į patenkintą Audronę. "Aš juk didžiausiausi gražia mašina ir puikiais rūbais." Bet mergaitė nežino motinos minčių: ji šoka šalia, češka kaip žvirbliukas, ir, pati neįsąmonėdama, Liucė pralinksinėja. Kai vakare ji bučiuoja dukterį prieš miegą, Audronėlė apsikabina motiną tvirtai ir pasako: "O seselės netikėjo, Mama, kad tu su manim eisi — jos sakė: ką norėti, kad ji vyrą mylėtų, jei savo vieninteliui kūdikiui nei minutės laiko neatiduoda..." Liucė junta, kad širdis užsilieja pykčiu: tos tai tik sėdi už tų mūrų ir pletkina. Kas joms galvoje, ką ji daro!

Bėgęs laikas išdildo viską, ir Liucės dienos, pilnos mažų rūpestėlių

dėl naujų suknelių priverčia ją užmiršti žmonių kalbas. Ateina pavasaris, pražysta medžiai, sugrįžta paukščiai iš šiltų kraštų, visa žemė kvėpuoja jaunyste ir gyvenimu. Bet mažoji Audronėlė jo nemato — ji guli lovoje išbalusi, sublogusi, tik tamsių akių žvilgsnis toks liūdnas ir nebevaikiškas. Veltui tėvas ir visi kiti daktarai bando įvairiausius vaistus. "Vėžys", sako jie ir neigiamai purto galvas. "Tokiam kūdikiui?" — negali patikėti Liucė, bet vaikas nyksta jos akyse, ir ji jaučia nesuprantamą skausmą krūtinėje. O pavasaris taip apgaulindai svajingas...

Audrutė numiršta pačiame gegužės viduryje — ir Liucė junta, kai jos gyvenimas pasikeičia. Kambariuose tuščia ir nejauku, nors saulė išlando po visus užkampius. Lyg tyčia, ji randa ant pianino lėlę, salione fotelyje meškiną, mažas knygeles lentynoje. Ir tada Liucė verčia karčiomis ašaromis, nes sąžinės balsas vis primena apleistą vienišą jos kūdikį.

Jos sunkias mintis pertraukia atėjusi vienuolė. "Mano vardas Marija", sako ji nedrąsiai. "Aš atėjau jūsų atsiprašyti už tuos žodžius, kuriuos pasakiau apie jus dar pernai — gal jūs jų net nežinote, bet Audronėlė juos išgirdo, ir dabar mane sąžinė graužia, kad aš esu jos mirties kaltininkė..." Liucė mato, kad vienuolės rankos dreba, ir staiga ji pravirksta: "Gal ir gerai, kad Dievas atėmė iš manęs tą vaiką, juk ji pas motiną augo kaip našlaitė! Dieve, Dieve! Aš turėjau laimę rankose ir jos nemačiau..." — "Tegu Dievas atleidžia mums abiemis", švelniu balsu ramina ją vienuolė. "Aš pasimelsiu už jus, dar nevėlu — dar juk visas gyvenimas prieš akis..."

Nuo tos dienos gyvenimas pasikeičia — Liucė laukia Povilo ilgus va-

PASKUTINIS PATEPIMAS

Vienas kitas skaitytojas klausė, kokia yra Paskutinio patepimo reikšmė, kada jį Kristus įsteigė, ar jis būtinai reikalingas ir t. t. Manome, kad geriausia į šiuos visus klausimus atsakys kun. dr. J. Maknio straipsnis, kurs buvo spausdintas šių metų kovo mėnesio numeryje "Lux Christi". Čia tą straipsnį ištiesai perspausdiname.

Red.

karus, pati pašildo jo pietus, apžiūri baltinius ir jaučia smagią nuotaiką, matydama pašviesėjusį Povilo veidą. "Tu išgražėjai!" – sako jis juokdamasis, ir Liucė linkčioja galva: "Tai dėl to, Povilai, kad aš laiminga. Kad Tu žinotumei, kaip gera būti mylimai ir reikalingai", sako ji po kiek laiko susisvajojusi. Ji jaučia naują norą gyventi, dirbti, aukotis. Dabar tik tepamato, kiek daug buvo nutolusi nuo savo šeimos; jiedu praleidžia daug laiko, kartu skaitydami knygas, vaikščiodami už miesto paupiu, degdami žvakes bažnyčioje ir prašydami palaimos.

Ir kai vieną vėlų spalio vakarą jie sugrįžta po rožančiaus namo, Liucė įeina į dukters kambariuką ir nusišypso: "Sutvarkykime žaisliukus, Povilai, turėsime naują gyventoją..."

Raganėlė

Kaip jau Sen. Įstatymo kantrusis Jobas yra pasakęs, žmogaus gyvenimas yra kova, nuolatinis mūsų su visokiais vidiniais ir išoriniais priešais. Šis mūsų dažniausiai yra karščiausias ir pavojingiausias mirties valandoje. Mat, pasaulio ir mūsų Sutvėrėjas nebuvo skyręs josios mūsų gyvenimui. Mirtis yra bausmė už nuodėmę, kaip šv. Povilas aiškiai moko: "Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis" (Rom. 5, 12). Dėl to mūsų prigimtis visu griežtumu šiaušiasi prieš ją ir jos kratosi. Kiekvienam, net ir šventai praleidusiam gyvenimą, mirtis yra baisi ar bent nemaloni.

Be to, mūsų mirties valandą padaro dar baisesnę piktoji dvasia su savo gundymais ir gąsdinimais. Ji, gerai žinodama, jog nuo tos valandos priklausys, ar žmogus taps amžinai laimingas, ar pateks į josios rankas, stengiasi sunkiau susirgusiame žmoguje sukelti nusivylimą, nepasitikėjimą Dievu ir t. t. Prisiminus tad šią pavojingą valandą ir tą Jėzaus rūpestingumą, kuriuo jis apsupo visą mūsų gyvenimą, pasidaro kiekvienam aišku, jog jis negalėjo palikti mūsų vienų šioje svarbiausioje mūsų gyvenimo valandoje. Ir iš tikrųjų, Kristus įsteigė Paskutinio Patepimo sakramentą, kuriuo jis teikia mums savo pagalbą toje valandoje.

1. Kristus tikrai įsteigė Paskutinį Patepimą

Nors šv. Rašte nėra aiškiai pasakyta, kad Kristus įsteigė Paskutinio Patepimo sakramentą, tačiau, atsiminus Kristaus meilę ir susirūpinimą ligoniais, negali kilti jokio abejojimo, kad jis taip padarė. Kas gi buvo Išganytojas? Nusidėjėlių, nelaimingųjų ir ligonių draugas. Savo viešojo gyvenimo metu visur, kur tik jis pa-

sirodė, buvo ligoniams Gailestinguoju Samarijiečiu. Šv. Matas, norėdamas trumpai apibūdinti Kristaus viešąją veiklą, nerado kitų žodžių, kaip tik šiuos: "Jėzus vaikščiojo po visą Galilieją..., gydymas visokią ligą ir visokią negalią tautoje" (Mat. 4, 23). Tą patį patvirtina ir šv. Lukas: "Visi, kurie turėjo sergančių visokiomis ligomis, vedė juos pas jį. Jis gi, padėdamas ant kiekvieno ranką, gydė juos" (Luk. 4, 38).

Savaime tad suprantama, kad Jėzus, kurs tada parodė ligoniams tiek meilės ir susirūpinimo, negalėjo ir toliau neateiti su savo malone pas sergančiuosius ir nesustiprinti jų tose sunkiose jų gyvenimo valandose. Dieviškasis mūsų Išganytojas, kurs Alyvų darže pats taip sunkiai išken-tėjo besiartinančios mirties baimę, negalėjo apleisti ir savo išrinktųjų jų mirties valandą. Kristus, kurs pats buvo reikalingas Alyvų darže Dangaus Tėvo paguodos ir sustiprinimo, negalėjo palikti ir mūsų be Jo malonės.

Kad jis iš tikrųjų taip pasielgė, užsimena, nors ir nelabai aiškiai, šv. Morkus. Papasakojęs, kaip Jėzus siuntė savo mokinius skelbti pasauliui Evangeliją, jis priduria: "Jie dės rankas ant ligonių, ir tie pasveiks" (Mork. 16, 18). Gi aiškiai tai skelbia šv. Jokūbas apaštalas, rašydamas: "Serga kas tarp jūsų, tepavadinie bažnyčios kunigus, ir jie tegul meldžiasi ant jo, patepdami jį aliejumi Viešpaties vardu. Tikėjimo malda išgelbės ligonį, ir Viešpats pakels jį; o jei yra nuodėmėse, bus jam atleistas" (Jok. 5, 14-15). Apaštalas išskaičiuoja čia visas Naujojo Įstatymo sakramento ypatybes. Jis kalba apie išviršinį ženklą: maldą ir patepimą. Toliau jis mini sakramento malones: pagydymą, pakėlimą iš ligos patalo

ir nuodėmių atleidimą. Gi žodžiai "Viešpaties vardu" parodo, jog aliejumi tepimas ir su juo susijusi malda nėra tik Bažnyčios įvesti, bet Kristaus paliepti veiksmai.

Tą patį patvirtina ir Bažnyčios istorija bei praktika. Visais laikais Bažnyčia teikė šį sakramentą, ir visų laikų krikščionys rašytojai priskiria jį prie Kristaus įsteigtų sakramentų.

2. Kuriam tikslui Kristus įsteigė Paskutinį Patepimą?

Paskutinis Patepimas yra sakramentas, kuris teikia sergančio žmogaus sielai, o kartais ir kūnui, gydančių malonių. Svarbiausios jo malonės yra šios:

a) Jis padaugina ligonio sieloje pašvenčiančią malonę, sustiprina jį paskutinei gyvenimo kovai, o jei jis yra sukliudytas atlikti išpažintį, tai atleidžia jam ir nuodėmes. Tai reiškia, kad bendrai Pask. Patepimas yra gyvųjų sakramentas. Mes turime priimti jį malonės stovyje. Būdami nusidėję, prieš priimdami šį sakramentą, mes turime atlikti išpažintį. Tik išimtiniais atsitikimais, kai mes negalime atlikti išpažinties, Pask. Patepimas atleidžia mums nuodėmes.

b) Antra, jis atleidžia visai ar bent dalimi bausmes už nuodėmes, pašalina atleistų nuodėmių liekanas, pvz. blogus įpročius, prisirišimą prie žemiškų daiktų ir t. t.

c) Trečia, jis kartais grąžina ligoniui ir kūno sveikatą, jei tai yra naudinga jo sielai. Tačiau negalima laukti iš Paskutinio Patepimo kokio nors stebuklingo pagydymo. Jis ne tam skirtas. Betgi yra visuomet pagrindo tikėtis, kad Dievas gali sustiprinti šiuo sakramentu ne vien sielos, bet ir ligonio kūno jėgas. Tai aiškiai moko šv. Jokūbas, sakydamas: "Tikėjimo malda išgelbės ligonį, ir Vieš-

pats pakels jį". Mums kunigams labai dažnai tenka matyti, kai ligonis, priėmęs šv. sakramentus, tampa ramėnis, atsigauja ir sustiprėja.

Dėl to, nors nei Kristus, nei Bažnyčia nėra griežtai įsakę priimti Pask. Patepimą, bet tiek ligonis, tiek jo globėjai turi rūpintis visuomet laiku jį priimti. Nepaisyti sunkioje ligoje Paskutinio Patepimo reikštų niekais praleisti be galo naudingą ir sėkmingą priemonę paskutinėje žmogaus kovoje su išganymo priešais.

Išganytojas įsteigė Paskutinio Patepimo sakramentą, kad mums padėtų svarbiausioje mūsų gyvenimo vairoje. Šis sakramentas padaugina mumyse, o kartais net suteikia pašvenčiančią malonę; atleidžia bausmes už nuodėmes bei pašalina atleistų nuodėmių liekanas ir, pagaliau, dažnai grąžina ligoniui kūno sveikatą.

3. Kas gali ir privalo priimti Pask. Patepimą?

Trumpai išsireiškiant, Pask. Patepimą gali priimti kiekvienas pakrikštytas, atėjęs į protą ir sunkiai sergąs žmogus.

a) Paskutinį Patepimą gali priimti tik pakrikštytas žmogus, nes tik Krikštas suteikia mums teisę priimti visus kitus sakramentus.

b) Pakrikštytasis turi būti jau atėjęs į protą, ar bent kada nors protą turėjęs. Įsidėmėkite, kad Pask. Patepimo negalima teikti mažiems vaikams, kurie dar negali nusidėti. Bet, jei vaikas jau žino, kas yra nuodėmė, ir ją yra dažniau ar rečiau padaręs, tai tokiam galima ir reikia suteikti šį sakramentą.

Pask. Patepimo negalima teikti ir tiems, kurie visą gyvenimą buvo pilni bepročiai. Pusiau bepročiai ar tie, kurie protą turėjo, bet ligos metu jo

nebeturi, arba tie, kurie savo beprotystėje kai kada jį atgauna, gali priimti Pask. Patepimą, bet tik su sąlyga, t. y., jei jie yra pajėgūs jį priimti.

c) Pask. Patepimo ėmėjas turi sunkiau sirgti ir būti mirties pavojuje. Betgi nėra reikalo, kad jis jau mirtų ar tikrai turėtų mirti. Užtenka, kad žinoma, jog ligonis, nors esamu metu ir nėra labai silpnas, bet dėl savo ligos gali mirti. Kadangi ir senatvė yra tokia priežastis, tai žmonės gilesnės senatvės ir silpnės sveisės turi pasistengti laiku šį sakramentą priimti.

Bet negalima teikti šio sakramento tiems, kurie dėl kitų priežasčių yra mirties pavojuje, pvz. kareiviams, vykstantiems į kautynes, motinoms prieš gimdymą ar pasmerktiesiems mirti. Negalima, nes jie nėra ligoniai.

d) Ligonis turi turėti intenciją priimti Pask. Patepimą. Tai bendra sąlyga visiems sakramentams priimti, kai žmogus jau gali naudotis protu. Jei tad žmogus dėl netikėjimo ar palaido gyvenimo atsisako jį priimti, kunigas negali jam teikti jo net ir tuo atveju, kai jis netenka sąmonės. Tačiau, jei koks netikėlis ar palaido gyvenimo žmogus, prieš netekdamas sąmonės, nepareiškia tokio nusistatymo, Pask. Patepimas jam teikiamas su sąlyga. Mat, prileidžiama, kad toks žmogus paskutinėje minutėje galėjo pakeisti savo nusistatymą ir gailėtis už nuodėmes.

4. Kada Pask. Patepimas reikia priimti?

Į šį klausimą galima trumpai atsakyti: "Kuo greičiau, tuo geriau. Geriau jį priimti trimis dienomis per anksti, negu trimis minutėmis per vėlai." Tai savaime suprantama. Juk Pask. Patepimas nėra mirštančiųjų, bet sergančiųjų sakramentas. Jis turi paruošti žmogų rimčiausiai jo gyve-

nimo valandai. Jis yra, kaip Bažnyčia moko, tik atgailos sakramento papildymas. Dėl to ligonis turi priimti jį pilnoje sąmonėje. Kuo geriau jis pajėgia išpažintimi, šv. Komunija ir karštomis maldomis jam pasiruošti, tuo didesnių malonių jis įgyja.

Deja, labai daug žmonių elgiasi šiame reikale labai klaidingai. Jie delsia su šio sakramento priėmimu iki paskutinės minutės. Bet ar apsidraudžiamo nuo automobilio nelaimių tada, kai įvažiuojama į griovį ar atsimušama į medį? Taip lygiai yra neprotinga delsti su nuo didžiausios nelaimės – nelaimingos amžinybės apsidraudimu.

Ligonio artimųjų yra griežta pareiga priminti jam šią pareigą. Yra žiauri ir neprotinga ligonio meilė, jei jam neprimenama laiku jo būklės rimtumas ir nepaskatinama priimti šv. sakramentų. Kas taip elgiasi, tas panašus į žmogų, kurs matydamas neblai viame stovyje esantį artimą artinantis prie griovio ar upės, vietoj perspėti jį ar padėti, numoja ranka.

5. Kaip reikia priimti Pask. Patepimą?

Pask. Patepimas paprastai yra teikiamas po Atgailos ir Švenč. Sakramento priėmimo. Todėl, rengiant ligonį Pask. Patepimui, reikia jį patį ir butą paruošti ir minėtų sakramentų priėmimui. Šiam tikslui ligonio bute reikia pastatyti švariai užtiestą stalėlį. Ant jo padėti kryžių ir pastatyti iš abiejų pusių po vaškinę žvakę. Be to, ant stalelio padedama indelis su švęstu vandeniu, lėkštelė su keletu vatos gabalėlių, paprasto vandens stiklinė ir truputis minkštos duonos su druskos žiupsneliu.

Prieš pat kunigo atėjimą uždegama žvakės. Įeidamas į ligonio kambarį, kunigas pasveikina jį ir susirinkusius žodžiais: "Ramybė šiems na-

LOUIS PASTEUR

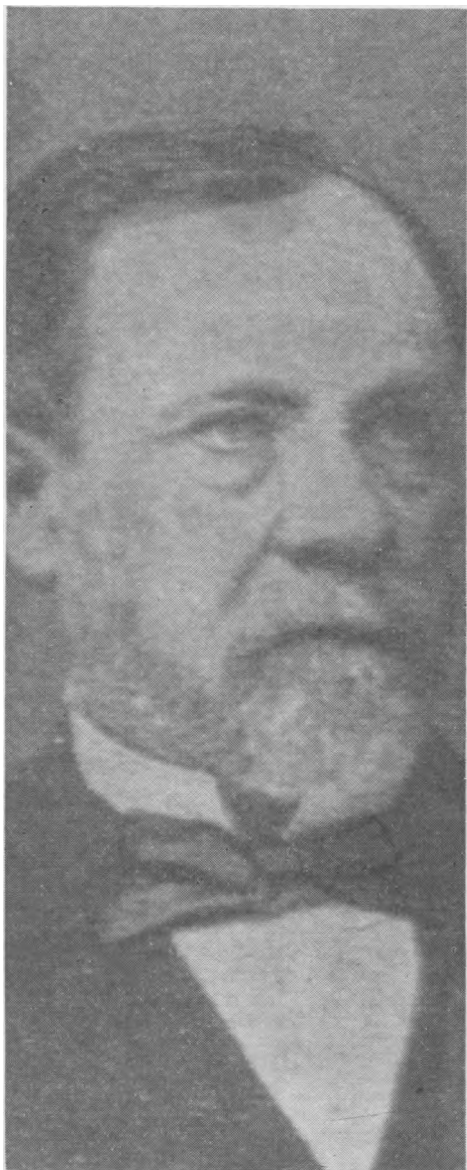
Šiais metais sueina 60 metų nuo vieno didžiausių pasaulio genijų, Louis Pasteur, mirties. Kalbėdami apie žymius žmones, mes dažnai esame linkę vartoti superlatyvus, kartais mes juos iškeliamo aukščiau negu iš tikrųjų reikėtų, jų nuopelnus vadiname milžiniškais arba neišmatuojamais. Nevisuomet tai būna teisinga, neretai tie žmonės yra iškelti į daug didesnes aukštumas negu

mams." Į tai atsakoma: "Ir visiems juose gyvenantiems". Kunigui pašlakščius ligonį ir kambarį ir atkalbėjus reikalingas maldas, susirinkusieji apleidžia kambarį. Mat, kunigas tada klauso ligonio išpažinties. Kunigui davus ženklą ar šiaip patyrus, kad išpažintis atlikta, vėl susirenkama į ligonio kambarį ir meldžiamasi už jį. Negražu ir neleistina tuo metu kalbėtis ar juokauti.

Paskutinis Patepimas yra brangus sakramentas, teikias daug malonių ir didelę jėgą sielai, esančiai silpname kūne. Mirties valandą visas dangus yra susirūpinęs dėl sielos čia pat sprendžiamo amžinojo likimo.

Dieve duok, kad mes visi įžengtume į amžinybę su Paskutiniojo Patepimo malonėmis ir stiprybe.

Kun. dr. J. Maknys

Louis Pasteur

jų pačių darbai ir nuopelnai juos iškelė. Bet kalbant apie Pasteur, šio pavojaus, tur būt, nėra. Kaip mes apie jį bekalbėsime, kokius superlatyvus bevartosime, niekados nebus per daug pasakyta, žodžiais, nors ir skambiausiais, jo nuopelnų visai žmonijai, ilgoms ateinančių

kartų eilėms nei apsaityti nei aprašyti neįstengsime. Jeigu už kiekvieną iki šiol išgelbėtą žmogaus gyvybę Pasteur'o išradimų dėka duotume jam po aukso medalį, tai iš tų medalių būtų galima jam pastatyti ne tik milžinišką paminklą, bet ir didelį mauzolėjų.

Kai prieš keletą metų prancūzai panoro išleisti pašto ženklus su kokio nors žmogaus atvaizdu, kurs daugiausia garbės Prancūzijai yra suteikęs, jie nerado garbingesnio už Louis Pasteur. Kai kurie mokslininkai išsireiškė, kad jo darbai nėra vertinami milijonais, bet milijardais. Gal būtų dar teisingiau, jeigu pasakytume, kad jo darbų jokiais pinigais įvertinti negalima.

L. Pasteur gimė 1822 m. neturtingo kailiadirbio šeimoje. Tėvas sūnų labai mylėjo ir stengėsi jį išmokslinti. Šiam tikslui jis visai nesigailėjo savo kuklių santaupų. Už tai Pasteur savo tėvui visą gyvenimą buvo labai dėkingas, nes aiškiai suprato, kad be tėvo nuoširdaus rūpesčio jis nebūtų pasiekęs savo mokslinių laimėjimų. Apie tėvą savo žmonai kartą jis rašė: "Jaunystėje jis mane saugojo nuo blogų draugysčių, įpratino dirbti ir davė man sąžiningo ir turiningo gyvenimo pavyzdį. Tu jo dar nepažinojai tada, kai mano motina ir jis taip sunkiai dirbo, kad man užtektų pinigų knygoms ir mokslui... Jis matė darbą, kuris neišvengiamas, norint kilti aukštyn, bet jis žiūrėjo ir mano sveikatos, kad persidirbęs nesusirgčiau. Kai kurie mano pasisekimai mokslo srity jam teikė labai daug džiaugsmo ir pasididžiavimo. Tai buvo garbė ir jam ir jo sūnui, tam vaikui, kurį jis globojo ir mokė. Vargšas mano tėvelis. Aš esu laimingas, kai pagalvoju, kad galėjau jam padaryti trupučiuką džiaugsmo."

Pasteur yra mūsų jaunimui pavyzdys, kad, norint ką nors pasiekti, ne tiek yra svarbu įgimti gabumai, kiek ryžtas ir darbas. Gimnazijoje jis nebuvo pirmas. Net chemijoje, kurioje jis ateityje taip pasižymės, buvo laikomas vidutiniu. Jis pats kartą rašė:

Daug priklauso nuo noro, nes norą seka veiksmas ir darbas, o darbas beveik visados yra lydimas pasisekimo". Pasteur savo gyvenimu įrodė šių savo žodžių teisingumą. Jis uoliai dirbo, studijavo, tyrinėjo ir pasiekė nuostabių rezultatų. Savo studijas baigė, parašydamas mokslinius darbus iš fizikos ir chemijos. Labai pasižymėjo dideliu sugebėjimu tyrinėti, ieškoti ko nors naujo.

Pasteur'o moksliniai išradimai

Būdamas 26 metų amžiaus, Pasteur tapo chemijos profesorium. Čia pradėjo jo moksliniai darbai ir išradimai. Daug laiko pašventė, tyrinėdamas rūgimo procesą. Tuo metu buvo labai madoje diskusijos apie gyvybės atsiradimą. Vieni sakė, kad gyvybė gali atsirasti iš negyvo kūno, o kiti, prie kurių prisidėjo ir Pasteur, teigė, kad gyvybė gali atsirasti tik iš kitos gyvybės. Apie tai diskutavo ne tik mokslininkai universitetuose, bet ir paprasti žmonės kavinėse, kirpyklose, restoranuose. Gyvybės atsiradimą iš negyvo daikto ypač gynė Pouchet, o tiems, kurie tai neigė, vadovavo Pasteur. Mokslų Akademija paskyrė premiją tam, kurs savo tezę geriau įrodys. 1864 m. Sorbonos Universitete susirinko Paryžiaus mokslo žmonės, laukdami tų diskusijų pasekmių. Aiškiais eksperimentais Pasteur įrodė savo tezę ir susilaukė didelių ovacijų.

Tikras perversmas medicinos srityje įvyko, kai 1877 m. Pasteur po

ilgų tyrinėjimų įrodė, kad kai kurių ligų priežastis yra maži organizmai, kuriuos jis pavadino bakterijomis arba bacilomis. Šiuo metu kilo ir du labai svarbūs žodžiai: "pastorizacija" ir "dezinfekcija". Nuo šiol pradėta virinti pienas, norint išvengti užsikrėtimų, nuo šiol pradėta dezinfekuoti žaizdos ir mediciniški instrumentai.

Bet jis dar įrodė, kad bakterijos ne tik yra įvairių ligų priežastis, jos gali būti ir ligų gydymo priemonė. Pasteur vardas po visą pasaulį nuskambėjo, kai jis išrado vaistus nuo pasiutimo. Sakoma, kad vienas vokiečių mokslininkas, tai išgirdęs, susuko: "Tai yra per daug gražu, kad galėtų būti tiesa!" Bet dabar kiekvienas žino, jog tai buvo tiesa, nes jau tūkstančiai žmonių tais vaistais yra išgelbėti. Jis išrado skiepus ir prieš kitas pavojingas ligas: difteritą, cholera, geltonąją drugį. Jam gali būti ypač dėkingi natūralaus šilko mėgėjai. Tuo metu buvo paplitusi kažkokia šilko kirmėlių epidemija. Buvo pavojus, kad visos šilko kirmėlės išnyks. Pasteur pradėjo tyrinėti ir išrado tos ligos priežastį bei vaistą. Šilko kirmėlių maras buvo sustabdytas. Taip pat jis išrado ir alaus bei vyno konservavimo metodus.

Žmogus ir katalikas

Už savo nuopelnus mokslo srityje Pasteur buvo priimtas į Prancūzų Akademiją, kuriai gali tuo pačiu metu priklausyti tik keturiasdešimt žymiausių asmenų, vadinamų "nemirtingaisiais". Taigi, tas kuklulis, paprastas darbo ir vargo pelė tapo "nemirtinguoju". Šis žodis jam labai tinka. Jau šešiasdešimt metų praėjo nuo jo mirties, bet jo vardas yra gyvas, jo darbai ir nuopelnai niekada nemirs.

Prancūzų Akademijos papročiai reikalauja, kad naujas narys turi aplankyti visus kitus Akademijos narius. Kai Pasteur juos lankė, vienas akademikas atsisakė jį priimti. Tai buvo rašytojas Aleksandras Dumas. Jis pareiškė: "Aš turiu Jus aplankyti, o ne Jūs mane, nes Jūs, tapdamas Akademijos nariu, suteikėte mums didelę garbę". Ar nenuostabu, kad tie žymieji žmonės, kurie tikrai galėjo kuo nors pasididžiuoti, buvo toki paprasti ir nuolankūs? Ir Pasteur buvo nuolankumo pavyzdys. Kai jam salėse ir aikštėse žmonės ovacijas kėlė, jis visuomet žvalgydavosi aplinkui, norėdamas sužinoti, kam čia taip plovama, jis negalvojo, kad tai būtų jam.

Pasteur buvo tikras Dievo, Tėvynės ir Artimo meilės pavyzdys. Visuomet buvo giliai tikintis, eidamas į savo laboratoriją, užsukdavo į bažnyčią pasimelsti. Kai kas nori įrodinėti, kad Katalikų Bažnyčia trukdanti mokslo pažangą, bet Pasteur Katalikų Bažnyčios tiesose rado atsakymą į daugelį mokslo klausimų, kurių jis tik savo protu nebūtų įstengęs išspręsti. Nors jo garbė plito po visą pasaulį, bet širdis plakė Prancūzijai. Tėvynės meilė ir jos garbė buvo vienas iš motyvų, kurie jį skatino tiek dirbti, aukotis, tyrinėti įvairiausias savo pasirinkto mokslo sritis.

Nereikia nė kalbėti apie jo artimo meilę. Užtenka pažvelgti į jo gyvenimo pavyzdžius. Patyręs, kad kur nors siaučia baisi epidemija, jis tuoj skubėdavo ten, nebijodamas užsikrėsti ir mirti. Jis tyrinėdavo tų ligų priežastis, norėdamas surasti joms gydyti priemones. Kai kiti jį norėdavo perspėti ir apsaugoti nuo gyvybei gresiančių pavojų, jis atsakydavo: "Tai yra mano pareiga. Žmogaus gy-

venimas vidury pavojų yra tikras gyvenimas. Tai yra aukos ir pavyzdžio gyvenimas, kurs nėra tuščias".

Nors buvo pasiekęs didelio mokslo ir didelės garbės, bet savo tėvui, paprastam kailiadirbiui, buvo visados paklusnus. Ir tėvo klausydamas, jis neapsiriko. Gimnazijoje būdamas, jis nė nesvajoto apie chemiją ar fiziką, labiausiai domėjosi piešimu. Tik tėvo patarimo paklausęs, pradėjo studijuoti tuos mokslus, kurie jo vardą taip aukštai iškėlė ir kur jis tiek gero žmonijai padarė.

Žmogaus gyvenimas tada yra prasmingas ir gražus, kai jame viešpatuoja harmonija. Pasteur įrodė visu savo gyvenimu, kaip reikia suderinti aukščiausias vertybes: religiją ir mokslą. Šios dvi vertybės jo gyvenime ranka rankonėjo ir viena kitą rėmė. Kai 1895 m. pasklido liūdna žinia, kad garsusis prancūzų mokslininkas Louis Pasteur amžinai užmerkė akis, spausdamas prie krūtinės kryžių, žmonės pradėjo kalbėti ir vienas kitam pasakoti, kad nuo mokslo jo tikėjimas tapęs toks tvirtas, kaip bretono, o jeigu jis dar ilgiau būtų gyvenęs ir daugiau studijavęs, tai jis būtų tapęs taip tikintis, kaip bretone...

Tos bažnyčios kriptoje, kurioje Pasteur taip dažnai meldavosi, ilsisi jo palaikai. Prie karsto užrašyti jo paties žodžiai, pasakyti tą dieną, kai jis sulaukė didžiausios garbės, tapdamas Prancūzų Akademijos nariu: "Laimingas žmogus, kurs savyje nešioja Dievo paveikslą – grožio idealą ir jam yra paklusnus. Tai yra meno, mokslo, tautos ir evangelikų dorųjų idealas. Tai yra didžiųjų minčių ir didžiųjų darbų amžinas šaltinis. Visos žmogaus mintys, visi jo darbai suspindi iš jo einančia šviesa".

J. Vaišnys, S. J.

IŠ FILMŲ PASAULIO

ULYSSES

Kai italų filmų gamybos direktorius De Laurentiis prieš keletą metų vedė ne tik Italijoje, bet visame pasaulyje pagarsėjusią kino žvaigždę Silvaną Mangano, jis visiems pasakė, kad jo žmona daugiau nevaidins menkos vertės filmuose. Pirmoje vietoje ji bus šeimos motina, bet, žinoma, neužkas nė savo vaidybos talento; ji vaidins, bet tiktai rimtuose filmuose, imdama tokias roles, kurios jai teiks užpelnytos garbės. Jo žodžiai nebuvo tuščiai pasakyti. Silvana Mangano yra pavyzdinga šeimos motina — jau augina tris vaikučius. Savo vaidybos talento ji taip pat neužkasė. Kaip tik savo vyro De Laurentiis gamybos filme "Ulysses" ji vaidina pagrindinę Odisėjaus žmonos Penelopės rolę. Čia Silvana Mangano pasirodo visoje savo didybėje. Žiūrovą ji žavi savo vaidyba, žavi ir savo grožiu, bet ne tokiu kaip daugelis Hollywoodo bejausmių "lėlių", jos grožis tartum trykšta iš vidaus, yra pilnas dvasios ir charakterio. Tik reikia gailėtis, kad sinkronizacija labai menka. Filme girdimas balsas yra ne Silvanos, nes ji per mažai moka angliškai. Nors balsas ir primena Silvanos tembrą, bet labai nesiderina su jos lūpų judesiais ir jam trūksta aiškumo. Reikia labai įtempti ausis, kad suprastum. Žinoma, tai yra minusis Silvanos vaidybai, bet čia ne jos kaltė.

Itakos karalių Odisėją (romėniškai — Uliką) vaidina Kirk Douglas, kilęs taip pat iš Itakos (Ithaca, N. Y.). Jis gerai vaidina, nors kartais labiau pasireiškia jo akrobatiški negu "ka-

rališki" gabumai, bet Homero Odisėjus gal ir buvo panašus.

Iš kitų antraeilių artistų dar pažymėtina labai simpatiška Rossana Podesta, vaidinanti princesę Nauzikają. Burtininkę Kirkę vaidina taip pat Silvana Mangano. Odisėjaus sūnų Telemaką neblogai interpretuoja jaunas Franco Interlenghi. Gerai vaidina ir Anthony Quinn, norėdamas, žūt-būt, Penelopės rankos.

Norint aprašyti filmo turinį, reikėtų atpasakoti beveik visą Homero "Odisėją", kuri skaitytojams, be abejo, yra žinoma, nors gal truputiuką ir pamiršta. Šis filmas padės prisiminti bent svarbesnius to žymaus graikų veikalo epizodus. Kai kurių epizodų atvaizdavimas yra truputiuką keistas ir nesutinkąs su veikalu, bet kai kurios ten aprašytos įvykios yra labai sunku arba ir visiškai neįmanoma atvaizduoti filme.

THE LEFT HAND OF GOD

Atrodo, kad Hollywoodo filmų biznesieriai tyčia kartas nuo karto stengiasi pagaminti filmus, kuriuose būtų atvaizduotas koks nors katalikų kunigas. Jie žino iš praktikos, kad tokie filmai atneša daug pelno. Pirštie peršasi mintis, kad ir "The Left Hand of God", kur kunigą vaidina Humphrey Bogart, yra pagaminta tik "kalti" doleriams. Tai matyti ir iš reklamų: "Jis išniekina rūbą, kurį dėvi!" Toks parašas dažnai reklamose būna prie Humphrey Bogart, apšvilkusio kunigiška sutana ir laikančio rankoje revolverį. Žinoma, žmonės eina iš smalsumo pamatyti tą katalikų kunigą, kurs "išniekino savo rūbą", kurs pa-

žemino kunigiją, o tuo pačiu ir Katalikų Bažnyčią. Bet, nuėję į kino salę, tuoj apsilvia, nes pamato, kad Humphrey Bogart vaidina ne tikrą, bet tik apsimetėlį kunigą. Iš tikrųjų tai buvo amerikiečių lakūnas, pašautas Kinijoje, kurs apsilviko nužudyto misijonieriaus sutana ir pradėjo vaidinti kunigą.

Be minėto artisto filme dar vaidina Gene Tierney, Agnes Moorehead, E. G. Marshall. Filmą nėra per daug įdomus, bet galima pažiūrėti ir kartais truputiuką iš "kunigėlio" Bogart pasijuokti.

LOVE IS A MANY – SPLENDORED THING

Spalvotas Cinemascope filmas. Veiksmas vyksta Kinijoje. Nepaprastai gražūs gamtos vaizdai teikia šiam filmui daug žavumo. Istorija gana įprasta: eurazietė daktarė (Jennifer Jones) ir europietis žurnalistas (William Holden), susipažinę šeimyniniame subuovime, vienas kitą smarkiai įsimyli. Čia prasideda jūdvojų idiliški susitikimai, kelionės, pasikalbėjimai. Bet šiai meilei pastoja kelių daug sunkių problemų. Žurnalistas yra vedęs. Žmona nesutinka skirtis. Daktarė eurazietė nori pašvęsti savo gyvenimą medicinai ir Kinijai. Juodu daug kas jungia, bet daug kas ir skiria. Kaip kituose panašiuose filmuose, taip ir čia žiūrovas lyg laukia, kad ta pagrindinė kliūtis – žurnalisto žmona kaip nors pasitrauks, ir ši užsimezgusi uždrausta meilė galės triumfuoti. Bet įvyksta kitaip – Korejos kare žūsta žurnalistas.

Kadangi filme veiksmas sukasi apie neleistiną meilę tarp daktarės ir vedusio žurnalisto, filmas turėtų būti smerktinas. Vis dėlto suaugusiems

jis gali labai patikti ir duoti naudos. Juk suaugusieji mokės atskirti tai, kas leista ir kas draudžiama. Tik vaikams seka ir pamėgdžioja viską, ką mato filmuose. Filme atvaizduota problema gyvenime, deja, dažnai pasitaiko. Iš tokių klaidų mes galime pasimokyti, bet neturime jų sekti.

THE KENTUCKIAN

Labai neįdomus "Western" filmas. Kam šios rūšies filmai patinka, teina ir težiūri, bet kas jiems ypatingos silpnybės neturi, tai nuėjęs arba užmigs arba visą laiką žiovaus.

THE PHENIX CITY STORY

Filmą, be abejo, nespilvotas, nes spalvos suteikia grožio, o čia norima atvaizduoti tik tai, kas baisu ir žiauru. Tai nėra kokia nors išsigalvota kriminalinė istorija, bet tikri faktai, įvykę dar tik praėjusiais metais Phenix City, Alabama. Pačiame istorijos centre yra advokato Patterson nužudymas ir jo sūnaus pastangos išvalyti miestą nuo korupcijos, žudynių ir ištvirkimo. Jei kas eina į kiną, ieškodamas ko nors, kas gražu, tegul nepasirenka šio filmo, bet jei kas nori pažinti Amerikos gyvenimo padugnes, šiame filme tikrai jas pamatys.

LAND OF THE PHARAOHS

Cinemascope filmas, kuriame parodoma įdomi Egipto piramidžių statyba ir faraonų gyvenimas. Tiek vaizduose, tiek istorijoje, tiek Dimitri Tiomkino muzikoje yra įdomių momentų. Nors kažin ko čia ir nepamatysi, bet nuėjęs vis dėlto nenusivils.

J. Vaišnys, S. J.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” RĖMĖJAI

Labai nuoširdžiai dėkojame visiems Gerbiamiesiems Skaitytojams, parėmusiems "Laiškų Lietuviams" leidimą arba padėjusiems juos siuntinėti tremtiniams, negalintiems užsimokėti prenumeratos.

Po 5 dol. aukėjo: Eug. Talandis (Chicago), J. Daukaitė (Detroit) ir I. Bulgarauskaitė (Worcester). 4 dol. — K. Lapienė (Chicago).

Po 3 dol. aukėjo: J. Mikalauskas (Omaha), O. Bačinskienė (So. Boston), M. Vasiliauskienė (Philadelphia), V. Kriščiūnas (Toronto), V. Prancūzevičius (Chicago), A. Balčytis (Chicago), J. Jacikas (Chicago), E. Abelkienė (Chicago), O. Šalpuskas (Flushing).

Po 2 dol.: F. Nasakaitis (Chicago), Dr. K. Kasponis (Green Bay), K. Kucborska (Brockton), B. Augustauskas (Chicago), V. Jakubcevičius (Chicago), J. Mikalauskas (Chicago), A. Abaravičienė (Chicago).

Po 1 dol.: P. Šalčius, G. Lukoševičiūtė, E. Zateplinskienė, P. Nedzinskas, B. Paulikas, M. Tapulionytė, Bliūdžius, E. Žebrauskas, V. Sakalauskas, M. Žilys, V. Bindokas, A. Cibulskis, O. Paulauskas, V. Mažeika, S. Mielinis, E. Tamošiūnas, E. Izokaitienė, S. Penčyla, Navickas, K. Paplauskas, K. Latonas, G. Strimaitis, Gedvilas, A. Maciūnas, J. Laucius, P. Budris, P. Pranskietis, O. Dambrauskas, A. Ripskis, A. Mažeika, A. Sadowski, J. Grigas, Ringailė Gustaitis, L. Vitkauskas, E. Krištolaitienė, I. Dambrauskas, A. Šukys, A. Pretkelis, P. Norkus, A. Karaliūnas (visi Chicago); V. Vaitkevičius, A. Paulavičius, K. Norvaišas, B. Vasiliauskas, M. Mockienė, E. Bačinskas, A. Lapkus, E. Jurašienė, T. Stučinskas (visi Cicero); D. Kutkaitė (St. Charles), O. Ruzgys (Detroit), L. Heiningas (Detroit), V. Rinkevičius (Detroit), P. Bielinis (Cleveland), E. Paurazienė (Detroit), J. Mikolaitis (Brooklyn), A. Dičpinigaitienė (Brooklyn), S. Vidmantas (Melrose Park), J. Dudelas (Toronto), E. Galeckas (Eden), L. Michaelytė (Waterbury), L. Mitalas (Kanada), V. Šateikis (St. Benedict), P. Grauzinienė (Cleveland), V. Palunas (Cleveland), A. Birgelaitis (Grand Rapids), S. Cirul (Owensboro), J. Riklickas (Baltimore), J. Moncevičius (Hartford), M. Kazlauskaitė (Ottawa), V. Gražulis (Toronto), E. Staškevičienė (Toronto), S. Petkevičienė (Hamilton), kun. L. Klimas (Hemstead), S. Urbaitis (St. Williams), S. Petravičienė (Hartford), S. Bakšienė (Dorchester), L. Senutienė (Brockton), D. Ališauskas (Kenosha), G. Baltrušaitis (Los Angeles), V. Andrulionis (Rodney), kun. J. Paransevičius (New York), A. Baika (So. Boston).

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Tomas Žiūraitis, O. P. ŽODIS IR GYVENIMAS. Religinei - tautinei rimčiai. Išleido Venta 1955 m. V. K. Jonyno aplanko iliustracija. Kieti viršeliai, 243 psl. Trumpos, įdomios mintys įvairioms progoms ir įvairioms šventėms. Knygos mintis apibūdina Vydūno žodžiai: "Žmogus turi eiti dvasinio skaidrėjimo keliu, iki susilieja su Dievybe. Tame kelyje yra Tauta. Žmogus negali jos aplenkti, jei nori, kad jame dvasia švitėtų."

MIELIEJI TAUTIEČIAI,

Tėvai Jėzuitai, padrąsinti J. E. vysk. V. Brizgio, Didž. Gerb. Kunigų Klebonų bei kitų visuomenės veikėjų, nusprendė pasistatyti Čikagoje erdvesnes gyvenimo ir darbo patalpas, kuriose mūsų tautiečiai, o ypač jaunimas, galėtų išvystyti platesnį religinį ir kultūrinį veikimą.

Malonu pažymėti, kad tą Tėvų Jėzuitų planą palaimino ir Jo Eminencija Čikagos Kardinolas.

Negalėdami vieni įvykdyti to didelio uždavinio. Tėvai Jėzuitai kreipiasi į Jus, prašydami piniginės paramos savo statybai. Kiekviena auka, nors ir mažiausia, bus vertinga pagalba tai naujai religinei ir kultūrinei įstaigai, kurios reikalingumą jaučia visa mūsų visuomenė.

Aukas prašome siųsti šiuo adresu:

JESUIT FATHERS. 5541 S. PAULINA ST., CHICAGO 36, ILL.

PRASMINGA KALĖDINĖ DOVANA

Visi mes turime draugų, pažįstamų, giminių. Artėjant Kalėdoms, daug kas suka galvą, ką jiems būtų galima dovanoti, kokią dovaną įteikti, kad ji tikrai būtų naudinga ir prasminga. Dauguma "Laiškų Lietuviams" skaitytojų sutiks, kad šis religinės ir tautinės minties žurnalas, kurs atvirai ir drąsiai nagrinėja įvairias šių dienų problemas, o ypač stengiasi duoti aiškų atsakymą į varginančius bei keblius šeimų ir jaunimo klausimus, būtų labai naudinga dovana kiekvienam lietuviui. Dovanotojui ji ekonominių sunkumų nesudarys, nes prenumerata tik du doleriai metams, bet, kas šią dovaną gaus, tikrai džiaugsis ne vieną dieną, bet visus metus. Dauguma skaitytojų mums vis rašo, kad, gavę naują "L. L." numerį, tuoj perskaito nuo pradžios iki galo. Manome, kad ir naujieji skaitytojai, kurie šio žurnalo dar nepažįsta, panašiai elgtųsi. Tad padarykite jiems šį malonumą, užsakydami ateinantiems metams "Laiškus lietuviams".

Adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ill